

امطار : بوصایي به مشدن خارج ايکي لوحه قونولمشدر

« آثار اسلاميه و مليه تدقيق انجمنی » طرفنده ايکي آيده بر نشر ايديلير

صايي : ۵

تشرين ثاني — كانون اول

جلد : ۲

اسلام مدنيتنه و تورک حركته عامه

مالي تبعا بر محمد عدي

دين، اخلاق، حقوق، اقتصاد، لسانيات، بديعيات، قياسات، بنيه اجتماعيه تدقيقاتي

مدير :

كوپريلي زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونى « تورک ادبياتى تاريخى » معلمى
« آثار اسلاميه و مليه تدقيق انجمنی » كاتب عمومى

بوصاييده :

- سلجوقيلر زماننده آناطولیده تورک مدنيتى [كوپريلي زاده فؤاد]
اسكى تورک موسيقيسينه دائر تبعا [رؤف يكتا]
« العراضه فى الحكاية السلجوقيه » ترجمه سى [شرف الدين]
عرض نامه [جلال الدين دوانى]
بابر شاهك شعرلى ، [ظهير الدين بابر شاه]
وثيقه لر و مخطره لر : اسكى تورک تقويمى حقنده [شرف الدين]
شرقى تتبع تاريخى [بارتولد : راغب خلوصى]
كتاباتى تنقيدلىرى : عجائب الطائف — هبة الخفايق [كوپريلي زاده فؤاد]
يکي نشریات : « ديوان لغات الترك » [م . ف]

استانبول — مطبعه عامره

۱۳۳۱

ملی اعتبار مجموعہ

صافی : ۵

تشرین ثانی — کانون اول ۱۳۳۱

جلد : ۲

« العراضة في الحكاية السلجوقية » ترجمه سى

مترجمى : شرف الدين

— اوچنچى صايدين مابعد —

شعر :

ابطحاء مكة هذا الذى اراه عياناً وهذا انا

« بو ؛ عياناً كوردېكم مکه آرقلریمیدر؟! .. وبوده بېم ؟؟؟ . . . »

آوازیڼی بری برلرینک قولاغنه ایریشدیردکلری وقت مکه صحرا نشینلری وبادیه متوطنلری - که (الاعراب اشد کفرأ ونفاقاً - اعراب ؛ کفر ونفاق جهتيله اشدرلر... سورة التوبة) نک سواد کفر وشرکی آنلرک چهره نالنده لایح وانسانک اموالنی غضب سوداسی آنلرک دماغلرنده متمکن ایدی - طواف سیيله ارقداشلرندن وچولوق ، چوجوقلرندن وداغلاشمش واحباب ، قرنداشلر ، دوستلر ، ارقداشلرینک داغ فراقتی کوکل وجاننه وورمش اولانلردن معین برمال ومقنن برخراج ایسترلر ایدی . (سلطان ملکشاه) بوقاعده یی قالدیردی . وبوعادت ذمیمه یی محو ایلدی . (لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله آمین - انشاالله آمین اوله رق مسجد حرامه البه کیره جکسکز . سورة الفتح) [۱] وبو اجر جزیل ادخاری ضمنتده ابرازایتدیکی سعی جمیل واسطه سیله هر صحیح وعلیک اموالی ، هر عزیز وذلیک زادی - که چوق وآزک حفظی (ان حرمة مال المسلم حكمة دمه - مسلمک مالک حرمتی قانتک حرمتی کیدر) موجنبجه لازمدر - محفوظ قالدی . واودرکاه عالی مسافرلری اوحوالینک قوشلری کبی هر بدنام - که ظلم ظلمتلرینک دیز کنی دائماً جور وستم قبضه سنده بولندیریرلر - شرنندن مأمون اولدیلر . ومکه کوکر جینندن داها آمین اولدقلری حالده (الی ان یرث الله الارض - جناب حق ارضه

[۱] بوآیت کریمه بوراده تلیحاً ذکر ایدلشد . [مترجم]

وارث اولنجه یه قدر ، قیامتدن کنایه در) حج مسلمینی ایفا ایدرلر . و (من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها - بر سنت حسنه تسنین ایدنه اوستك اجرى ویرلیدی کبی اوست ایله عمل ایدنلرک دخی اجرى ویریلر. حدیث شریف) فحواستجه بوانعام عامك ثوابی اوسلطان اسلامك روحنه دائماً واصل اولور. (والله لا یضیع اجرا المحسنین - وجناب حق احسان ایدنلرک اجرینی ضایع ایتمز. سورة التوبة)

بیئت:

نام نیکورا بزرگان عمرثانی کفته اند این ذخیره مرثرا الباقيات الصالحات

«بو بوکلر؛ نیک نامه عمرثانی دیمشدر. بونیک نامه شبهه سز سن مالکسک؛ دلیلی ایسه ایشته بو «الباقيات الصالحات» - بوراده خیرات ومبرات دیمک اولوب عین زمانده (سورة الکهف) ده کی (والباقيات الصالحات خیر عند ربک . الاية) یه دخی اشارت ایدلشدر . - در »

و (۴۷۱) سنه سنده سلطان (سمرقند) ه کیندی و برقاج کونک ایچنده (سمرقند) خان حاکمک [۱] بوینه قیدقه ری ووردی . و کندی حکمی کندینه اسیر ایلدی . و (اصفهان) ه . گتیردی . و وقتا که : عسکر (جیحون) دن گجیدی . (خواجه نظام الملک) گمیجیلرک اجر تی (انطاکیه) مضافاتی مأمور لرینه حواله ایلدی . گمیجیلر « بزداثما فقر و فاقه ایچنده یز . و بزم خزا تمیز کسب یومیمزدر . و بو خدمتدن بشقه برشی الیزدن گلمز آره ده بو قدر مسافه وار ایکن نه صورتله (انطاکیه) یه گیده بیلرز . هانکی قوت ه بو پر آفت اولان سفری هانگی زاد ایله قطع ایده بیلرز » دییه فریاد ایتدیلر .

سلطان ؛ (خواجه جهان) ه « بونواحی حوالیسند بونلره ویریله جک قدر پاره تدارک اولنمورمی که (انطاکیه) یه گیتلری لازم گلیور ؟ . » دیدی .

خواجه : « ربع مسکونک خبایا وزوایاسی سلطانک تحت حکمنده اولدینی و آنک ملکک وسعتی مشرقدن مغربه قدر بولندینی عالمیانجه مقرر و جهانیا نجه تواتر ایله معلوم اولسون و احوال سلفی یازانلر و دیوان تاریخک محررلری و اخباری نقل ایدنلر و آثاری

[۱] یوقاریکی ؛ (پارس) ده طبع ایدلش اولان (نرشخی) نک (تاریخ بخارا) سندن نقل ایتمش اولدیمز (شمس الملک نصرخان) ک برادری (خضرخان) ک اوغلی (احمد خان) در . (تاریخ بخارا) ده بووقه نک تاریخ وقوعی اختلافی اولوب شویله دنیلمشدر : « ودر سنة اثنی وثمانین واریعماة » (سلطان ملکشاه) در عهد اولشکر بما وراء النهر کشید و اورا بکرفت و باصفهان نزد (ترکان خاتون) که عمه او بود فرستاد و بار دیگر سلطان حکومت ماوراء النهر اورا تفویض نمود . (تاریخ بخارا) ص ۲۳۶ [مترجم]

حفظ ایلنر قلم اعتبارایله صحیفه روز کاره یازسونلر دیه بونی (انطاکیه) یه حواله ایلدم.
یوقسه کیجیلرک البرنده کی براتی (سلطان) ک اتباعی بیله آلتون آقچه ایله تکرار صاتون
آله بیلرلر « دیدی .

شعر :

حاط المشارق والمغارب کلها بیراعة کالارقم المنساب
« مشارق ومغارب سوزیلان ییلان کی بر قلمله محافظه واداره ایندی »
و (سلطان ملکشاه) ایکی کره (انطاکیه) دن (اوز کند) « گیشمش ایدی .
صوکنجی دفعه ده (انطاکیه) دن (لاذقیه) یه (دریای مغرب) ک کنارینه ایندی .
اورادن آتله صو ویرلکی امر ایلدی . وکندییسی آتدن ایندی وسجاده ایستیوب

شعر :

اشکر فان الله جل جلاله وهب المیزید لشارکری نعمائه
« شکرایله . چونکه جناب الله [جل جلاله] نعم المیه سنه شکر ایدنلره داهاز یاده انعاماتده بولنوره
حکمنجه مملکتی اقصابی مشرقدن دریای مغربک منتهاسنه قدر اولدیفندن طولای ایکی رکمت
شکر نمازی قیلدی . و (الحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا الارض - بزی ارضه وارث
قیلان ووعده الیهیسنی صادق چیقاران الله تعالی یه حمد اولسون. سورة الزمر) دیدی .
و دیرلرکه : (سلطان ملکشاه) ک آوه پک چوق مراقی وار ایدی . وهر ووردینی
آودن طولای کندی مالدن فقیره ردینار قیرمزی آلتون صدقه ویریر ایدی . و او فقیرک
یارالی اولان کوکلنی او انعام ایله صید ایدر ایدی . و بونک کبی هر خرابی تعمیر وهر بنیادی
ترمیم خصوصنده بیوک بررغبست گوستیر ایدی .

وهنگام حیاتنده تختگاهی و حال نماتده خوابگاهی اولان (اصفهان) ده نیجه دلکش
عمارتلر بنا بیور مشدر . و نیجه صوباصمش یرلری معمور ایدوب اورالرده جنة الفردوس کبی
باغلو وجوده گتیردی . و ضایع اولمش وفائده سز قالمش یرلری چیفتلک یاپدی . و (باغ
کاران) و (باغ بیت المال [*]) و (باغ احمدسیاه) و (باغ دشت کور) آنلردن درکه آنک ضمیری
مهندسی خط معموریتی آنلرک اطرافنده ترسیم ایلدی . و آنک معمار عدلی او (وادی
غیر ذی زرع - اکین بیتمز وادی - (سورة ابراهیم) ده کی (ربنا انی اسکنت من ذری
بواد غیر ذی زرع) آیت کریمه سنه اشارتدری جنات عدن کبی قیلدی .

اوشهریار رستمشعارك خالنه عارض اولان اختلاک سبی بودرکه: حرمی (طمغاچ) خانك قیزی (ترکان خاتون) چوجقلر آره سندن کندی جکر کوشه سی و صدقنک کوهری اولان (محمود) ك ولی عهد اولسنی ایستیورایدی. (نظام الملک) ایسه (سلطان) ه اسد وارشد اولادی اولان و دولت و نجات قوقوسی حرکاتندن فایح و فرهنک و سعادت رنگی و جئاتندن - الماچک کیملکرندن - لایح بولنان (بریکارق) ه قائم مقامغنی ویرمسنی توصیه ایدیور ایدی .

بوندنطولانی (ترکان خاتون) دائما سلطانك خدمتده (خواجه نظام الملک) ك صورت احوالی تقییح ایدیور ایدی . و « بو خواجه نك اون ایکی اوغلی واردر . و آنلری موسی علیه السلامك تقباسی و آل عبا ائمه سی کی جهانیا نك کوزنده عزیز ایلدی . و ملکک ممالکنی کندیسنک اوزمالی ظن ایدیور . و کندیسنه معارض اولانلرک مسالکنی مسدود ایلدی . کیسه نك آنک حکایاتی اظهاره محالی یوقدر . » دیور و بوسوزلری دائما تکرار ایدیوردی . (من یسمع یخل - ایشیدن شهنیر) حکمنجه نهایت (سلطان) ك (خواجه) یه بوجه آتی خبر گوندرمسنه موفق اولدی . « سنك ملکده بزه قارشو سرکشلگکی گوریورم . اکر بویله بر حرکت و سوء نیتك یوقسه نیچون اقامه بینه و اثبات حجتده تکاسل ایدیورسك ؟؟ . و اکر بویله بر نزاع اولیوب ملک تماما بزه عائد ایسه نه صورتله ولایاتی اقطاع ایله چوجقلرک ویریورسك ؟؟ . و بزم حکم و امر من اوله دن هر ایشه مباشرت ایدیورسك ؟؟ . اکر بو حرکتی ترك ایدر و بو طریقدن ال چکرسه ك نه اعلا ! . والا امر ایدرم دیویت - دواة - ی الکک اوککدن و صارینی باشکدن آلیرلر ... »

خواجه شویله جواب ویردی : « کردکارك تقدیری حکمیله بنم دیویت و صاریغ سلطانك تاج و کلاهیله بر برینه باغلامشدر . و قضا مقدرلری بودرت مختلف جنس آره سنده طبایع اربعه - صو ، هوا ، طوپراق ، آتش - کی علی التساوی ملازمه وضع ایتشلردر . آنلرک استقامتی بونلرک سلامته منوط و آنک قوامی بونک نظام و انتظامیله مضبوطدر . » بو خبری نقل ایدنلر و بو کلامی ایشیدنلر کندیلکرندن بو سوزه شونی ده علاوه ایلش و دیمشدر که :

(خواجه نظام الملک) (ا کر برداری بردارند - ا کر قالدیریر سه ك قالدیریرلر) دیمش ایدی . (سلطان) بو واقعه دن غضبنك اولدی . (خواجه) یی (ترکان خاتون) ك قپوسی

وکیلی اولان (تاج‌الملک قمی) نک الینه ویردی . و (نظام‌الملک) ایله عرصه مخالفتی
دوشه‌دی (آرالزی ایلدی) و او یکانه فرزانه نک قصدینه قیام ایلدی .

شعر :

لاغرو ان اضرمت اعداؤه حسداً فهل سمعتم بمجدٍ غیر محسود
« دشمنلری آکا قارشو ایچلرنده حد بسزلر ایسه تعجب اولنیز . چونکه غیر محسود هیچ بر
مجد ایشتدیکیزی ؟؟ »

و (سلطان) (اصفهان) دن (بغداد) ه توجه ایلدی . وقتا که (نهاوند) ه واصل
اولدیلر . ملاحدّه مخاذیل، کفره مجاهیل - باطینلر - (تاج‌الملک قمی) نک تعلیم وارشادیه
(خواجه نظام‌الملک طوسی) یه - که آنک کرم طبعی آل برمک مکرماتندن داها زیاده
ایدی - یوموشاق ؛ یوموشاق (سهولته) ییچاق ووردیلر .

بیت :

که‌دید دسته خاری شده منازل کل که دید کاه وکلی کشته آفتاب اندای
« کله قارشو منازعه یه چیمش بردسته دیکن کیم کورمشدر ؟؟ .. کونش صیغیان (چامور
وصمان) کیم کورمشدر . »
واو واقعه‌ده ثلوم یغماجیلری وزارت دیویتی اوصاحب پر کفایتک مسندن و موقع
وزارتندن قالدیردیلر . و خاک مذله آتدیلر . و آنک بارمقلری قلمنک نیجه زمانلر مختلری ترک
وتازینی - که خصال حسنی سنبیله امور جهانه انتظام ویریورایدی - قارمه قاریشیق ایلدیلر .
و اوبی قرین اولان ذاتک قلمی (ذوالقرنینی) - که کندی قرننده دیویتک ظلماتندن آب حیات
کبی روان اولان سوزلری ایرانک (اکل) [۱] نه کوندیریور ایدی . - اضطراب واختلاله
کرفتار ایلدیلر .

(۴۸۵) سنه سی [۲] رمضانک یکرمی ایکنجی جمعه کیجه‌سی اووزیر پر کفایتی دست

[۱] (اکلها دائم - جنت اغاچلرینک آتندن نهرلر کچر میوه و نعمتلری دائمدر - سورة
الرعد) ه اشارتدر . طایع بورانک (لونده) نسخه‌سنده (ماکل) صورتیه اولدیفنی کوستریورکه
بویله اولدیفنه کوره معنا دها واضح اوله‌جفی کبی عبارده‌ده مراعاة نظیر دخی بولنش اولور [مترجم]
[۲] ترجمه ایتدیکمز مطبوع نسخه‌ده بوراسی «در شب جمعه ثانی عشرین سنه خمس وثمانین واربعا» .
صورتیه اولوب ایام شهری کوسترن (ثانی عشرین) دن صکره مؤلف ویا ناسخلر طرفندن اسقاط
ایدلش اولان (نظام‌الملک) ک شید ایدلش اولدیفنی (رمضان) آبی طرفزدن محله وضع ایدلشدر . [مترجم]

— مسند — وزارت و مرتفع جلالندن، مرقد سعادت و مشهد شهادته نقل ایلدیلر .
وصاریقلیلر ماتمخانه لرده غم واسف ایله همنشین اولدیلر واصحاب مکارم سرور سریرینی
بری برینه ووردیلر . وبویوک قیامتک حلولندن وبوعظیم مصیبتک نزولندن کوکک دروبامی
البسه یی (نیل) ه آتمش [۱] وتأسف وتحسر وبکاء وفریاددن قامتی منجی اولمش ایدی .

شعر :

مضی صاحب الدنیا فلم ببق بعده کریم یروی الارض فیض غمامه
فقد ناه لما تم واعتم بالعلی کذاک کسوف البدر عند تمامه [۲]

« دنیاک صاحبی کچدی وفنایاب اولدی . وکندیسندن صکره بلوطنک فیضی قطراتیله یریوزنی قاندره جق
بر کریم قالمادی . کندیسنی تمام اولوب کاله ایردیکی وعلویت ویوکسکاک ایله عمامه لندیکی زمان
غائب ایتدک . آک طوتولسی ده بویله بدر اولوب تاملشدیکی زمانده در . »
آوازه سیله جهانیانک قولانغی دولمش . وملاء اعلا دن .

شعر :

مات من کان یفزع الدهر منه فهو الآن فی التراب تراب [۳]
« دهرک کندیسندن قورقدینی کیسه تولدی . او شمدی طوبراق ایچنده بر آوچ طوبرا قدر . »
صداسی یاقین واوزاغک قولاغنه ایریشمش ایدی .

بیت :

شدملک سر برهنه ، غریوان واشکبار خانه وار قامت افسر خیده شد
« ملکک باشی آچیلدی وفریاد ایدیجی وکوز یاشی آقیدیجی اولدی تاج سلطنت (یای)
کبی اییلدی . »
وخاص وعامک دیلی

[۱] کوکک قویو ماویلکنه اشارتدرکه مصیترده لر بورنکده البسه کیدکلرندن کوکک ده بوماتم
ومصیته اشتراک ایتمش اولدیغنی افاده ایتک ایستمشدر . [مترجم]
[۲] (ابوالفتح البستی) نک (صاحب بن عباد) حقنده کی مرثیه سندن در (شرح المنینی علی
تاریخ ابی النصر العتبی) ص ۲۰۴ [مترجم]
[۳] ینه مشار الیه حقنده (ابوالعباس العینی) نک سولمش اولدیغنی مرثیه دندر . عین کتاب ،
عین صحیفه [مترجم]

نهر :

وما فجت بك الدنيا ولكن تركت بفقدك الدنيا يتيمة [*]
 « سندنطولای دنیا فجیعه ناک اولدی . ولكن دنیای ضیاعکله سن یتیم براقدک . (مدح
 عما يشبه الدم)

دیور ایدی .

وبو حادثه نك وقوعی زماننده خواجه پر عقل و دوستور پر بها - كه هر خصوصده
 مدح وستایشه بحق مستحق ایدی - نك یاشی طقسان اوچ ایدی .
 واو مجدوعلا صدرینك صاحبی بوبرقاج بیت غرآنك كوزل کلینی اومصیبت زماننده
 منصه - کلینلری اوطورتدقلری محل - انشایه وضع ایلش ایدی .

بیت :

یکچند باقبال توای شاه جهاندار کردستم از چهره ایام ستردم
 منشور نیکو نامی و طغرای سعادت پیش ملک العرش بتوفیع تو بردم
 آمد ز قضا مدت عمرم نو دوسه واندر سفر از ضربت يك کاردم بردم
 بکذاشتم این خدمت دیرینه بفرزند واورا بخدا و بخداوند سپردم

« ای شاه جهاندار ! بریجه زمانلر سنك اقبالك ویردیکی موفقیته چهره ایامدن ظلم وستم
 غبارینی سیلدم . حسن صیت منشوری وسعادت طغراسنی سنك امضا کی حاوی اولهرق (ملک
 العرش - جناب حق) ك حضورینه کوتوردم . قضای الهمی ایل طقسان اوچ یاشنه واصل وسفرده
 بریجاق ضربه سیله شهادته نائل اولدم .
 بوقدیم خدمتی اوغلمه ترك ایتدم . و آنی ابتدا جناب حق و ثانیاً (خداوند - افندی) به
 ایصارلادم . »

خلاصه : بو عتاب ؛ (سلطان ملکشاه) ه اوغورلی کلدی وکویا او کشور کفایتك
 والیسی وملك وسلطنت قهرمانك سوزی برقال ایدی . ووقتا که سلطان (بغداد) ه
 واصل اولدی . هر مستمندك فریاد رسی وهر دردلینك دوا بخشی اولان (خواجه جهان) ك
 وفاتندن یالکز اون سکز کون کچمش ایکن ناکاه میدان اچك صفدری قطع امل قلنجینك
 ضربه سنی جهاتقدر ، کیوان رتبت ، مریخ صولت ، خورشید مملکت ، مشتری مکنت
 پادشاهك جاننه ووردی . و او شهنشاه داد کسرتك وقاتیله بوقبه مدورك کلینلری خاکسرتك

[*] (بوشنجی) نکدر . (تاریخ بخارا) ص ۱۹۶ [مترجم]

یایغیسنه اوطوردیلر. وسقف محنوظده (سهاده) شفق؛ مصیبتزده لرك عادتی وجه اوزره یوزنی کوزدن آقان قانلر ایله ییقادی. و صبح صادق تنده کی جامه سنی ییرتدی. ومشتی - معروف ییلدیز - مهترک - بیوکلک - ردا سنی صیرتندن دوشوردی. وبو صعوبتلی واقعه نك اثری ثریا - اولکر ییلدیزی - یه ایریشدی. وشعری - اک پارلاق برییلدیزدر - بو حادثه دن ثرایه دوشدی. واو ماتمه یر یوزی غم سائقه سیله حسرت طوپراغنی باشنه صاچدی. وحواشی وخدم بنات النعش - طاغنیق بش اون ییلدیزدن مرکب برکومه در - کی متفرق اولدیلر.

بیت :

دی ما وعیش وبوی کل و طرف لاله زار وزبانک مرغ در چن افتاد غلغلی
امروز خار هاء مغیلان کشیده تیغ کوئی که خود نبود درین بوستان کلی

« دون بز وعیش وعشرت وکل قوقوسی ولاله زار ساحه سی وقوش سسندن چنه غلغله لر دوشمش ایدی . بوکون ایسه مغیلان دیکنلری قلنچ چکمش ! کوره چک اولسه ک بو بوستانده شبهه سز برکل یله آجیلما مشدر دیرسک » .

رحمة الله علیه رحمة واسعة

(امیر معزی) نك سلطان ماضی حقنده سویلش اولدینی مرثیه دن بوایکی بیت
بو تقرر یریمزك صدقنی تأیید ضمننده بورایه ترقیم وتسطیر ایدلدی .

بیت :

رفت در يك مه بفردوس برین دستور پیر شاه برنا از پس اورفت در ماه دکر
کرد نا که قهر یزدان عجز سلطان آشکار قهر یزدانی بین و عجز سلطانی نکر

« دستور پیر برآیده فردوس برینه کیتدی کنج پادشاهده آنک آوقه سندن دیکر آیده کیتدی ناکاه؛ یزدانک قهری سلطانک عجزینی آشکار ایلدی . یزدانک قهرینی کور؛ سلطانکده عجزینه باق ! » .

وبویله جه معلوم اولمشدرکه : (ملکشاه) ک قیزی (ستاره خاتون) (علاءالدوله) نامیله مشهور اولان پادشاه شهید ، شهنشاه حمید (شمس الملک عضدالدین کرشاسف بن علی بن فرامرzk) تحت نکاحنده ایدی . سلطان اعظم (سنجر) ک اذن اجازتیله بر مدت او سلطانک زینتی (زرد) [حرسه الله عن الآفات والحن والعاهات والفتن - الله اورای آفات وحن وعاهات وفتنن محافظه بیورسون] آشیانی محنته صوقدیلر . وبوخطه آتا بکاننک

وزير بيضه - اساساً يمورطه ديمك ايسهده قوشلر يمورطه لرني حفظه اهتمام ايتدكلرنندن هر حفظ وصيائته لابق كوريلن شيئه مجازاً اطلاق اولنور - سلاطينك [رحم الله الماضين منهم وادام عمر الباقيين - جناب حق آنلرك وفات ايدنلرينه رحمت ايتسون وباقيده كيلرك عمريني ادامه ايلسين] دودمان عالي (سلجوق) ايله قرابتلري بو جهتندرد . و (ستاره خاتون) (زرد) ملوكنك جده سي اولمشدر . [رزقهم الله جنات النعيم ووقاهم من عذاب يوم عظيم - الله آنلره جنات نعيمى ميسر قيلسين وانلري يوم قيامتك عذابندن قوروسين] (سلطان ملكشاه) ك مدت عمرى اوتوز سكر ايدى . (٤٦٥) دن (٤٨٥) ه قدر سلطنت سورمشدر . وزيرى (خواجه نظام الملك) ايدى ، امضاسى (اعتصمت بالله) ايدى . والسلام على من اتبع الهدى . [١]

المسائل الملكشاهية في القواعد الشرعية

الاولى : ان من عقد عقداً على ملك له ظاهراً باسم غيره من بيع او غيره من وجوه الممتلكات وسلمه الى من عقده له وبقي في يده مدة على حكم تملكه بلا منازعة منازع ومخاصمة مخاصم ثم ابرز هو او ورثته عقداً يخالف ماعقده اولاً لم يسمع دعواه ولم يقيم الشهود فيه شهادة ولم يتعرض لصاحب اليد بانتزاعه عن يده بل يقرر في تصرفه . وجوه متملكات دن اولان بيع ويا غيرى برعقدى بركيمسه ظاهراً كنديسنك اولان ملكى اوزرينه ديكرينك اسميله عقد ايلسه وده بو ملكى عقد كنديسنى ايجون اجرا اولان آدمه تسليم ايتسه واو كيمسه نك بوتملكى حكيميله برمنازعك منازعه وبرمخاصمك مخاصمه سى وقوعبولقسزين او ملك او آدمك الله قالسه وصوكره كرك او كيمسه وكرك او كيمسه نك

[١] سلجوقيلرك اك بارلاق دورى اولان (ملكشاه) ك زمان سلطنتى (نظام الملك) ايله روتقدار اولقده ايديسهده (نظام الملك) ك اطرافنده بولنان (ديوان الانشاء والطغراء) ناظرى (كمال الدولة ابو الرضى فضل الله بن محمد) ايله (ديوان الزمام والاستيفاء) يه نظارت ايدن (شرف الملك) ابوسعده محمد بن منصور بن محمد) و بولنردن (كمال الدولة) نك نائى اولان (نظام الملك) ك دامادى (سيدالروساء ابوالمحسن محمد) ايله (شرف الملك) ه بالآخره نيابته بولمش اولان اوغلى (ابوالفضل اسعد بن محمد) اصلاً اونود بلاميلدركه بوذاتلرك جمله سى ارباب اقتداردن اولدينى كي پدرى (شرف الملك) دن صكره (محمد الملك) لقبيله بونظارتى احراز ايتمش اولان بوسوك ذات قدر مقتدر برمايه ناظرينه هيچ بر بادشاهك نائل اولماش اولدينى (محمد البندارى) (زبدة النصرة ونخبة العصرة) نام اثرنده بيان ايتكدهدر . ص ٦٠ (لايدن) طبى . [مترجم]

ورنه سی اولکی عقده مخالف بر عقد ابراز ایتش اولسه لر دعوالری مسموع اولماز وده شهودک بو بایده کی شهادت لری رد اولنور . وصاحب یده الندن چیقماق صورتیله تعرض اولنمیوب تصرفده تقرر ایدیلور .

الثانية [۱]: ان کل امرأة عقد زوجها علیها عقد برآة من صداقها علی وجه لا یقف علیها اهلها وعشیرتها الاقربون ولم یظهر فی مجلس الحكم حیث ذکر ثم ادعی الزوج او ورثته موجه لم یسمع ولم یقبل الینه اصلا الا اذا علم ما یقتضی صدور ذلك الاقرار منها . هرهانکی برزوج زوجہ سی اوزرینه زوجہ نک اک یاقین اهل وعشیرتی واقف اولدیغی حالده ومجلس حکمده ده ظاهر اولیه رق مہرندن برآت خصوصندہ بر عقد عقد ایتش اولدقد نصکرہ زوجک کندیبی ویا ورنه سی بو عقدک موجبی ادعا ایلسہ ادعاسی مسموع اولیوب اصلا ینہ سی دخی قبول ایدلر . مکرکہ زوجہ دن بوخصوصده بر اقرار صدور ایتش اولدیغی بیلدیرمش اولہ

الثالثة : ان من عقد علی نفسه عقد بیع عقار ثم لم ترجع قيمة ذلك الی نقصان ولم یکن المشتري مشہداً علی نفسه بالشری وادعی انه لم یشتري وان له حق الرجوع الی الثمن لم یلتفت الی دعواه ولم یسمع بینه .

بر کیمہ بر عقاربخی صاندیغنه دائر کندی نفسی اوزینه بر عقد عقد ایلسہ و صکرده مذکور عقارک قیمتی تناقص ایتماش ایکن مشتری صاتون آدیغنه دائر کندیسنه شاهد کوسترمش اولماسی حسیله صاتون آلدیغی وکندیسنک ثمنه حق رجوعی اولدیغی ادعا ایتنہ دعواسنه التفات اولنمیوب ینہ سی مسموع اولماز .

الرابعة : ان من وجب علیہ حق وتوجهت نحوه الطلبة وادعی العسرة وكان یعرف به مال وذکر بعض من اتصل به انه انتقل منه الیه ما كان یعرف به ولم یقف علی سبب ملک واقام بینه لم یقض بها والزم ایصال الحق او حبس علی ما هو حکم الشریعة .

[۱] (ایاصوفیا) نسخہ سندہ (الثانية) ، (الثالثة) محللرندہ (اخری) کلہ سی واردکرہ صیرہ ایله جلہ سنی تعداد افادہ ایتین بو (اخری) کلہ سی متنک عبارہ سنہ داها موافقدر . (ملکشاه) ک (تاریخ ملکی) نامیلہ معروف برده تاریخی واردکرہ بوتاریخہ کورہ مبدأ سال کونشک (جل) برجنہ کیرمسیدر . بوندن اول (جوت) برجنک نصفنہ نزولندن اعتبار ایدیلیر ایدی . بوبایده اک ابی معلومات (فرج ایلخانی) ده واردر . [مترجم]

بر بورجلونك آلاجليلری حقلری ایستیوبده بورجلو عسرت ادعا ایتسه ومالی اولدینی معلوم ایتسهده کندیسک یقینی اولان بعض آدملری بومعلوم اولان مالک سبب ملک بیلدیرمیه رک کندیلرینه انتقال ایندیکنه دائرینه اقامه ایتمش اولسلر بویله جه قضا اولنموب الاجلیلرک حقلرینک کندیلرینه ایصالی ویاخود حکم شرعی موجبجه بورجینک حبسی لازم کلیر .

الخامسة : ان كل امرأة عقدت على نفسها لزوجها او عقد بعض اولياها بحق ليزيد المصدق في مهرها ثم ابرزت ما يخالف ذلك لتذهب حق الزوج وتستوفي منه الصداق لم يلتفت اليه واجرى الامر في ذلك على ما يرى اصوب من احد الامرين اما ان يرد مهرها الى مهر المثل او يقرر العقد الذي في يدي الزوج على حكمه ويقضى للمرأة بما سمي لها من المهر في اصل النكاح

مهرهانکی برقادین ویا بحق بعض اقرباسی (لیرغب المصدق فی مهرها - صداق ویرن زوج قادینک مهرینه رغبت ایتک ایچون) زوجی لهنه وکندی علیه (مهر مثلدن دون مهر کبی) بر عقد اجرا ایتدکدنصکره زوجک حقنی ازاله و آندن تماماً صداقی استیفا ایچون برشی کوسترمش اولسه التفات اولنموب صواب کورلیدیکی حالده یامهری مهر مثله رد اولنور ویازوجک یدنده اولان عقدکندی حکمیه تقریراوتوب زوجک اصل نکاحده تسمیه ایتمش اولدینی مهر ایله قادینه حکم اولنور .

السادسة : ان يبالغ في الاحتياط عند تحمل الشهادة على النساء ولا يقتصر على واحد من المعرفين وان كان من اقاربها بل يستوثق في موضع التهمة والشبهة الى تسكين النفس وارتفاع اللبس

والحمد لله خالق الجن والانس

قادینلر علیه شهادت وقوعنده فوق العاده احتیاط ایدیلوب معرفلردن ولو قادینک اقاربندن دخی اولسه بریله اکتفا ایدلیهرک موضع تهمت وشبهده تسکین نفس وارتفاع لبس خصوصنده وثیقه آراشدیریلیر .

وحد، جن وانسک خالق اولان (الله) ه مخصوصدر

السلطان رکن الدین ابوالمظفر برکیارت ابن ملکشاه قسیم [*] امیر المؤمنین

(سلطان برکیارق) بر شاه ایدی که او زمانده کلزار سلطنتده او طراوت ولطافتده بر گل آچیلماش وجوبیار مملکتده اوقامت و او نصارتده آنک کی برسروی - سرو - یوکسلماش ایدی . کوزل شکل و مستحسن بر حسنه مالک ایدی .

و آکا جناب حق (نعمتی عظیم و جلیل اولسون) ک لایق قیلدینی نعمتک الک بیوکی و کردکار (قدرتی عمیم و شامل اولسون) ک اکرام و احسان بیوردینی مکرمتک الک اعلاسی پدري (ملکشاه سلطان) ک طقوز اوغلی اولقله برابر - که هربری (انا خیر منه - بن آندن داها خیرلیم سورة الاعراف) دیورلر و (انا اکثر منک مالا و اعر نقرأ - بن سندن دها چوق مالدارم ، و سندن اولاد و انصارم دها زیاده در سورة الکهف) دعواسنده بولینورلر ایدی - کندیسنی انتخاب ایتسی و وزیر بینظیر و مشیر خوب تدبیر (خواجه نظام الملک) - که بیضة سلطنتک قهرمانی و اقطار مملکتک نافذ فرمانی ایدی - ک فکر ناقب و رأی صائبی استصواب ایله قائم مقاملق خلعی آکا کیدیرمسی و ولی عهدک تشریف - علامت التفات اوله رق حکمدارلر طرفدن کیدیریلن خلعت - فی آکا و یرمسیدر .
لسان حال ایله :

بیت :

سیار نظر کرد چسب و راست دلم جب داد بتارا و ترا خواست دلم
» صاغه وصوله کوکلم چوق باقیندی . فقط اک نهایت بتون محبوبلردن واز کچوب کوکلم سنی ایدتدی ، انتخاب ایدتی . «

و کم ابصرت من حسن و لکن علیک من الوری وقع اختیاری
» بن نیجه حسن تماشا ایدتم . و لکن اختیارم جهانده سکا دوش اولدی . «

دیور ایدی . و بوتار یخنده کندیسنی هنوز مهدطفولیتده ایدی . و عمرینک آنی یاش کو چوکلکی

[*] (یمین امیر المؤمنین) (تاریخ کزیده) ص ۴۵۰ (لوندرده طبعی ، (برهان امیر المؤمنین) (جامع الدول) . مع مافیه خلیفه لر پادشاهلری بعضاً بردن زیاده لغیر ایله ده تلقیب ایدیورلرایدی . نته کیم (ابن الاثیر) ک ذکر ایتدیکی وجه اوزره (برکیارق) ک اوغلی (ملکشاه) ه جدی بیوک (ملکشاه) ک لقبی اولان (جلال الدولة) عنوانی ویرلیدیکی کی دیگر بعض عنوانلر دخی ویرلش ایدی . ج ۱۰ ، ص ۱۵۹ [مترجم]

(محاق) نندن کمال حال اوجنه ترقی ایتماش ، وسال عمری اون اوچی حکماش ایدی .
 وپدری بختیار زمان و شهریار زمین آیلر ویلار ساقیسنک الندن مرادینه ایرمش ایرماش
 ثولوم قدحنی ایچدیکی وسلطنت کورجینی او قوانین معدلت واضعک برج دولندن صحرای
 آخرت و وعده کاه مغفرته کیتدیکی وقت کندیزی (اصفهان) خطه سنده ایدی و (سلطان) ک
 منکوحه سی (ترکان خاتون) (سلطان) ایله برابر (بغداد) ده ایدی .
 وقتا که : روزگار بیداد - که هیچ بر (کسرا) نک طاقی بی کسر - یاریقسر - براقز
 وهر (قیصر) ک قصرنی تخریبده تقصیر کوسترمز .

مصرع :

ماهذه الدنيا بدار قرار — بو دنیا دار قرار دکلدز .

نداسنی (ملکشاه) ک بارگاهنه ایتدی .

(ترکان خاتون) سلطنتی کندی اوغلی (محمود) . ویرمک ایچون امیرالمؤمنین
 (مقتدی) دن رجا ایلدی ، خلیفه اذن ویرمدی . و « ریاست و پادشاهلق وقواعد سیاست
 وجهاندارلنی محافظه اوینوجاق دکلدز . و اساس سلطنتی وضع و مملکتک حساد و دشمنلرینی
 دفع دنیایی بیلمین چوجفک نه قدر اوغراشمش دنخی اولسه الندن کلز (محمود) داها
 سوده قائماشدر . هر جبارک قلنجنه سپر اوله مز و موده کی چوجق شریف و وضع و رفیع
 و رفیع آره سنده حکم ایده مز ؛ الصبی صبی ولوکان ابن التبی - صبی پیغمبر اوغلی ده اولسه
 ینه صیدر » دیدی . (ترکان خاتون) بو التماسنی ترک ایتمدی .

بیت :

بچه بطا کرچه باشد خرد آب دریاش کی تواند برد

« اوردک یاورسی هر نه قدر کوچک ده اولسه دکز صوبی آتی ناصل آله بیلیر ؟! ... »

دیور ایدی .

و خلیفه نک (ملکشاه) ک قیز قرنداشدن بر اوغلی وار ایدی [۱] و (ترکان خاتون)
 قرابتدن طولایی بو چوجنی ناز و نعيم ایله بسلیور ایدی . و شاه ماضی

[۱] (۴۷۴) تاریخ مجریسنده خلیفه وزیری (فخرالدوله ابونصر بن جهیر) ی (سلطان
 ملکشاه) . اعزام ایدوب کریمه سنی - قیز قرنداشتی دکل - طلب ایتدی . (فخرالدوله) (اصفهان) ده

مصراع :

شد اندر کفن همچو غنچه نهائی — غنچه یاپراقلر آرمسند کیزلندیکی گبی اوده کفن ایچنه
کیروب کیزلندی .»

اوله دن اول آتی (اصفهان) ده (لیاثیه الناس من کل فج عمیق — هر اوراق
یوللردن ناس آکا کلسون دی به) مسند خلافته اقعاد ایتمک وامامت کوسنی آنک دولت
مراسی قپوسنده چالمق تپتنده بولنش ایدیلر . [۱]
(خلیفه) بومسئله به مطلع اولدی . وچو جغنی کندی یاننه کتیرتمک ایستدی ایسه ده
وقتک رعایتی اقتضا ایتدیردیکي مصلحت جهتیله توقف ایلش ایدی .

بولان (سلطان ملک شاه) ه . وظیفه سنی تبلیغ ایلدی . سلطانک امر به کندی وزیر (نظام الملک) ایله برابر
سلطانک زوجه سته تبلیغ کیفیت ایتدیلر . (خاتون - سلطانک زوجه سنی) « غزنه پادشاهی و ماوراالنهرده کی
ملوک خاتیه چو جغلی ایچون قیزی ایتدیلر و دوتیوز بیک دینار وعد ایتدیلر . اگر خلیفه ده
بو مقدار مبلنی ارسال ایدرسه کندیسی دیگر لرندن داها زیاده کریمه لایقدر » دیدی .
اولجه (القائم بامرالله) ک زوجه سی اولان (ارسلان خاتون) - یوقاروده ذکر اولندی وجه اوزره
(۴۴۷) تاریخنده خلیفه (القائم بامرالله) (جغری بک ابو سلیمان داو) ک کریمه سی اولان
بو خاتون ایله ازدواج ایلش ایدی که (طغرل بک) الک صوک دفعه اوله رق (بغداد) دن بیقارکن یوقادینک
خلیفه نک کندیسی یاقادن سیلکمش اولسی صورتیه ارلان شکایتندن طولایی برابرینه آلمش
ایدی . - بو والده به قیزینک (خلیفه) ایله اولان ازدواجدن اکتساب فخر و شرف ایده جکینی
و (خلیفه) نک دیگر پادشاهلره مقیس اوله میه جغنی سولسی اوزرینه مهر معجلاک الی بیک دینار
اولسی و کندی قیزندن بشقه نه زوجه ونه ده سریه بولماسی و (خلیفه) نک هر کیجه کریمه سنک
نزدنده بولنسی شرطلریله موافقت ایلدی . (۴۸۰) ده (بغداد) ه آغیرلک چوغی آلتون
و کموش اولق اوزره روم دیاجلری کیدیرلمش یوز اوتوز دوه و (دیباج ملکی) ایله سولنمش
و چنغراق و کردانقلری آلتون و کموشدن اولان و آلتینسک اوزرنده کموشدن ایکیشر صندوقدن
اون ایکی صندوق ایچریسنده بهاسی غیرقابل تقدیر جواهر بولان یمش درت قاطر و بونلرک و کلرنده
دخی صیرتلرنده انواع جواهر ایله ترصیع ایلش اگرلر بولان اوتوز اوچ آت و سائر ایله جهاز
نقل اولندی که او کونک کیجه سنده کی (بغداد) ک فوق العاده لکی اصلا کور بلامش ایدی .
یوقادین دخی (۴۸۲) ده بیوک خاله سی (ارسلان خاتون) کبی یا دن سیلکمش اولسندن طولایی
(خلیفه) دن وقوع بولان شکایتی اوزرینه پدیرینک زوجندن کندیسی طلب قطع سیله اوغلی (ابوالفضل
جعفر بن المقتدی بامرالله) ایله (اصفهان) ه عودت ایلش ایدی .

تاریخ (ابن الاثیر) ج ۱۰ ، ص ۴۹ [مترجم]

[۱] (جامع الدول) صاحبی بو جوغنی (ملک شاه) ک خلیفه سی اعلان ایتک اوزره پدیری نزدندن

آلدرمش اولدیغنی سولینورکه بزم متن دخی بونی افاده ایتکده در . [مترجم]

(ترکان خاتون) خلیفه زاده بی بر حیلله اولق اوزره پدرینه کوندردی و کندی التماس ورجاسنی بوچو جوق واسطه سیله تکرار ایتدیردی . (خلیفه) ملک طلبنده (ترکان خاتون) ک تمام جد وجهد کوسترمکده اولدیغنی و هیچ بر التفاتسزلقدن ملول اولمادیغنی کورنجه (من طلب شیئاً وجد وجد - بر کیمسه بر نسنه بی طلب ایدر وده بو طلبنده چالیشیرسه مرآمنه نائل اولور .) و (من امارات الحد حسن الحد - کوزل چالیشه بیلیمک حسن طالع اماراتندندر) موجبنجه آنک طلب و التماسنی مقرون اجابت ایلدی . و (محمود) نامنه خطبه اوقومسنی امر و اشارت ایلدی [۱] . (ترکان خاتون) حائل مطلوبی محبوبک کردنه آلوب ملک موروث خاتنی دلبند اولان اوغلنک عنصری خنصرینه طاقنجه کندی خواصندن برنی درحال (بر کیارق) ی طومتق ایچون (اصفهان) کوندردی . بو آدم (اصفهان) ه واصل اولوب (بر کیارق) ی طومتق ایستدیک ی وقت (خواجه نظام الملک) ک بالعموم کوله لری آنی حمایه یه قیام ایلدیلر . والناس علی دین ملوکهم - ناس کندی پادشاهلرینک دیننده درلر .

و کجه یاریسی آنی (اصفهان) دن چیقاردیلر؛ تحت ملکه اقعاد ایتسی ایچون کندی آتا بکی وهو اداری اولان و (ساوه) ده بولنان (امیر کمش تکین جاندار) ه کورتوردیلر . (ترکان خاتون) میدانی بوش بولدی . و (اصفهان) ده (محمود) ی سریری سلطته او طور تندی .

وقتا که : (سلطان بر کیارق) یکر می بیک سواری ایله (اصفهان) قاپوسنه طایاندی . (ترکان خاتون) مدافعه ضمنتده عسکر احضار و (لارجال الابلال - انجاق باره ایله آدم ایدینیلیر) حکمنجه حقه قارشو قیام ایتدیردیکی عسکری آره سنده بر چوق اموال تقسیم ایلکله برابر حرم سرایی کتخذالری اولان و (محمود) ک تملکی خصوصنده چالیشان (ابوالغناهم فارسی) و (مجد الملک قی) [۲] بی توسط خصوصنده (بر کیارق) کوندردی . و کندیسنه پدری (ملکشاه) دن میراث صورتیله بشیوز بیک دینار آلتون ویرمک اوزره صلح و ترک مخاصمه طلب ایتدی .

[۱] بناءً علیه بعض تاريخلرده (جامع الدول - کبی) (بر کیارق) دن اول (محمود) ذکر ایدلکده در . [مترجم]

[۲] (محمود) ک والده سی (ترکان خاتون) ک اولاد ملوکدن اولوب (بر کیارق) ک والده سنک (سلجوق) خاندانندن بولنسی (محمود) ک سبب ترجیحی اولمش ایدی . (زبدة النصره) ص ۸۲ [مترجم]

(برکیارق) یاره یی قبض ایتدی ، مجلس محاصمه دن قالدی ، (الصلح خیر - صلح داهاخیرلیدر . سورة النساء) آتئی او قودى ؛ و رایت دولتی دارالاماره (همدان) ه توجیه ایلدی . (ترکان خاتون) (ظلم الاقارب اشد - اقربانك ظلمی دها شدیددر) حکمنجه مقابله ده بولنق و (برکیارق) دن انتقام آلمق ایستدی ؛ و بو خصوصه شفقتکار بر یارد مجیدن بشقه چاره اولمديغنی بیلدیکی ایچون ، (برکیارق) ك دایسی (ملك اسماعیل) ه : « اكر (برکیارق) ك عقد سلطنتی نظامی (اسماعیل) ك النده بوزيله جق اولورسه آنك تحت نکاحنه کیره جکی و اكر آنك نامی خطبه وسکدن قالقه جق بولونورسه (اسماعیل) ك خطبه سنه اجابت ایده جکی » صورتيله التجا ایلدی .

(اسمعيل) (اطمع من طفيل - طفيلدن داها زیاده طمعنه دوشمش) دینلیدیکی کبی داووللرینك خروشدن فلکك قولاغی باطلایه جق راده ده بر عسکر ایله

بیت :

یکی لشکرکه کههارا بسم اسبکه پیکر برافشانند همچون کرد برکردن کردان بر
« طاغ بیچیمی آنلرینك طیر : قلوبله طاغلی طوز کبی کوکه صاوران بر عسکر ! ... »
(برکیارق) ه قارشی محاربه یه توجه ایلدی . و (۴۸۶) ده آره لرنده عظیم برجنك و آدم اولدیجی بر محاربه اولدی ؛ آنلرک نیلوفر رنگلی قیلنجلرینك زخمندن محاربه میدانی لاله زاره دوندی .

بیت :

از صف لشکر فاده جنبش اندر دشت و کوه وزتف خنجر فاده چوشش اندر بحر و بر
« عسکر صفرلندن بحر او طاغ لرزه ناک اولمش و خنجرک شعله و حرارتندن دکز لر و قاره لر جوشمش . »
نهایت هزیمت (ملك اسماعیل) طرفنده قالدی . محاربه میدانندن قاچدی ؛ همشیره سی (زبیده خاتون) ه دخالت ایتدی . و بوسنه نك رمضاننده [۱] (سلطان برکیارق) (ملك

[۱] (ابن الاثیر) وقعه قتلك بوسنه نك (شعبان) نده وقوع بولدیغنی قید ایدوب صورت مخالفتی بروجه آتی ضبط ایدیور : (برکیارق) ك دایسی و (ملکشاه) ك عموجه سی اوغلی اولان (اسماعیل بن یاقوتی بن داود) - (یاقوتی) نك کریمه سی (زبیده) (ملکشاه) ك زوجه لرندن ایدی که (برکیارق) بوندن دنیایه کلشدر . - (آذربایجان) امیری ایدی . (ترکان خاتون) کندیسینی تحت نکاحنه کیرمک صورتيله اطماع ایتسی اوزرینه (تورکان) و سائر ددن برچوق خلق و (سرهنک ساوتکین) ك آنلیرلی و (ترکان خاتون) ك (کربوقا) و سائر امرا قوماندانسته

اسماعیل) ی قتل ایلدی. (والظلم بالظلم والبادی اظلم - ظلمه قارشو ظلم ايله مقابله ایدیلیر. فقط دها ظالم اولان بو ظلمه سببیت ویرمش اولاندر.) و (اسماعیل) ك خان نازنینی فائده سز بر طمع یوزندن (والطمع الكاذب مدق الرقة - اصلسز طمع بویونی اوچورور.) و اوقادینك-كه

مصرع :

یکی از ناقصات عقل و دین بود. — عقلی و دینی ناقص اولانلردن بریسی ایدی .
(وطاعة النساء ندامة - قادینلره اویغق ندامت تولید ایدر) -

سوزندن ندامت و حسرت طوزاغنه دوشدی .

و وقتا كه بو وقعه دن بر قاچ کون گچدی . شوالده (آلب آرسلان) اوغلی (تتش) [حلب سلچوقیلری مؤسسیدر.] برادری اوغلی [۱]. (برکیارق) ايله مخاصمه یه قیام ایلدی . و (برکیارق) مقاومتیه حاضر لانا ماش اولقله (اصفهان) . توجه ایلدی و (تش) . (كهستان) ی ترك ایتدی .

(اصفهان) . ه تقرب ایتدیکی زمان برادری (محمود) رسم استقبالی اجرا ایتدی و محبت و قربت سائقه سیله یکدیگر لرینی در آغوش و اساس مودتی کندی آرزو و اراده لر یه تجدید ایلدیلر . صو ايله شرابك قاریشمسی کی اختلاط و امتزاج و وشاح - اوزری اینجو و جوهر ايله نر صیع ایدلش کمر - ك اینجو ايله تناسب و موافقتی کی موافقت ایتدیلر . بونلر خوش

کوندرمش اولدینی عسکرلر ايله حرکت ایدوب (برکیارق) ك عسکر یله (کرج) ده قارشولاشدیلر . (امیر یلبرد) ك (برکیارق) طرفنه کچمسی (اسمعیل) ك انهرامنی موجب اولدی . (اصفهان) ه کیتدی . (ترکان خاتون) طرفندن مظهر اکرام اولوب اوغلی (محمود) ك اسمندن صکره آدی پاره لره ضرب اولمغه باشلادی . نکاح دخی اولق اوزره ایکن امرا ، خصوصیه سرعسکر اولان (امیرانز) مخالفتده بولوب (اسمعیل) ی تهدید ایتدیکندن (اسمعیل) قزقنداشی (برکیارق) ك والده سی (زییده) خاتونه التجا ایتدی . (زییده) خاتون نزدنده ایکن (برکیارق) ك آنا بکی (جاندار کشتکین) و (آقسنفر) و (بوزان) کندیسنه آچیلوب آغزندن سلطنت هوسنده بولندیغی و (برکیارق) ی اولدیرمك یتنده اولدیغی آلملری ايله اوزرینه هجوم ایدوب تپه لدیلر . و همشیره سی دخی سکوتدن بشقه یاپه جق بر حرکت بوله مدی . (ابن اثیر تاریخی) ج ۱۰ ، ص ۹۲-۹۳ [مترجم] . [۱] بورانك ترجمه اولنان متنده کی عبارته سی (با ابن عم خود) صورتیه اولوب یا کاشدر [مترجم] .

بش ایله مشغول ایکن (محمود) ک عسکری رؤسایسندن اولان (انر) و (بلکا) بگلر (برکیارق) ی طوتوب (اصفهان) ده (کوشک میدان) ده حبس ایتدیلر . و او بی مثل اولان شاهه میل چکمه میل ایتدیلر . بوصره ده سعادت طالع اثری اوله رق برادری (محمود) صو چیچگی چیقاردی . و مزاج صحی حد اعتدالی گچدی . (محمود) ک ناصل اوله جغنی آکلامق ایچون (برکیارق) ی هلاکده توقف ایلدیلر . بالتصادف (محمود) دعوت معبوده لیک زن اجابت اولدی . و حضرت عزتک - ؟ - جوار رحمته گتیدی . [۱]

مصرع :

ای بسا آرزوکه خاک نشدست - نیجه آرزولر واردرکه خاک اولمشدر .

امرا چارناچار من حیث الاضطرار - سائقه ضروریه - (برکیارق) ی اختیار ایتدیلر . و کندیسنی اورنک سلطته او طور تدیلر . سریر مملکتده استقرار ایدنیجه کفاة دهردن بریکانه تودیع وزارت و دهاته عصردن بر فرزانه یه اعطای نیابت لزومنی حس ایتدی . (خواجه نظام الملک) ک اوغلی (مؤید الملک) (خراسان) دن (اصفهان) ه کلدی .

[۱] (۴۸۷) شوالنده (برکیارق) (نصیین) ده ایکن عموجه سی (تنش) ک (آذربایجان) ه یوردیکیکی دویونجه (موصل) ک اوست طرفنده کاش بریده دن (دجله) بی کچوب (اربل) ه واصل اولدی . و اورادان آره لرنده طوقوز فرسخ مسافه قالنیجه یه قدر عموجه سنه تقرب ایلدی ایسه ده کندیسنک یالکزیک قدر آدمی و عموجه سنک الی بیک عسکری اولدیغندن عموجه سنک امراسندن (یعقوب بن ابی) بونلری تارمار ایلدی . (برکیارق) ک یاننده یالکز (برسق) و (جاندار کشتکین) و (یاروق) قالمش ایدی . هزیمتدن صکره (اصفهان) ه توجه ایلدی . (ترکان خاتون) وفات المش ایدی . اهالی کبرسنه ممانعتده بولندیلر ایسه ده قولایقله اله کچیریلوب محو ایدلسی ایچون بالاخره مخالفتی ترک ایتدیلر . و برقاچ کون (اصفهان) قپوسنده بکله دکن صکره برادری (محمود) کندیسنی استقبال ایلدی . و حسن معامله ده بولندی . کیردیکنک ایرتسی کونی بالتصادف (محمود) چیچک خسته لغنه طوتولدی . امرا (برکیارق) ک کوزیه میل چکمک ایستیور ایدیلر . (محمود) ی تداوی ایدن (امین الدولة ابن التلمیذ الطیب) - طبابتده اقران و امثاله فائق ایدی . اوائل حالنده بلاد مجمده بولنش و خصوصیه پک کنج (یکرمی بریاشنده) ایکن حذاقته اشتهار ایدوب (محمود) ی تداوی المش و بالاخره (بغداد) ه کیدوب (بیمارستان عضدی) ساعور - طبابتده خرسیتانلرک مقدم وریشلر - ی اولمش و (۹۴) یاشنده ایکن (۵۶۰) تاریخنده (بغداد) ده وفات المشد . عربی ، فارسی ، سریانی لسانلری بیلیر ایدی . - (محمود) ک خسته لنی تهلکه لی اولدیغنی سویلیوب تانی ایله حرکت توصیه ایتدی . و طیبیک دیدیکی کبی یدی یاشنده کی (محمود) شوال نهایتده وفات ایلدی . (تاریخ ابن اثیر) ج ۱۰ ، ص ۹۶ - ۹۷ [مترجم]

وحضرت سلطانك شرف قبوله مظهر اولدی و دودمان سلطنته اخلاص و اختصاصی قدیم اولقله و آخر اول ايله جقتلشمك و مال موروث ثروت مكسوب ايله برلشمك عادت اولديغندن و (الشبل في المخبر مثل الاسد - ارسالان ياوريسى لدى التجربة ارسالان چيقار) بولنديغندن (سلطان) كنديسى مقام وزارتیه اقعاد ايتدی و عسكر جمع ايتسنى امر ايلدی و (عموجه) سنه جواب ویرمكه قیام ایلدی . واولان اولدی [۱] . برمدت صكره (لكل جدید لذه - هر يكي ده برلذت واردر) حكمنجه (مؤيد الملك) ك برادری (فخر الملك) (خراسان) دن بزچوق هديه و لايعد تحف ايله كلديكي زمان (سلطان) و زارت ديويتمی - دواة - آنك اوكنه قويدی [۲] . و (مؤيد الملك) ی عزل ایلدی . و بو آره لقیده ملاحده مخاذيل - باطنيلر - دن [قطعاه آقتم عن الاسلام - جناب حق اولنرك آقنى اسلام اوزرندن دفع ايلسون] بعضيلری سلطان نافذ احكامی بيقلاديلر . و اندام مبارکی يارالندی . [۳]

[۱] (محمود) دن صكره (برکیارق) دخی (چچك) خسته لغته طوتولش ایدی . (تنش) بونی فرصت عد ایدوب امرايك كنديسنه متابعت ايتلری ایچون (اصفهان) ه خبر کوندردی و كنديسى دخی اورايه طوغری حرکت ایلدی . امرا (برکیارق) ك خسته لئی مناسبيله (تنش) ه تبعیت ایدم جکلرخی سويلدیلر . (برکیارق) اعاده صحت ایدی ویرنجه جمله سی قلنجه صاریلوب (برکیارق) ايله برابر (اصفهان) دن چيقدیلر . (جرباذقان) ه واصل اولدقلری زمان بك آز اولان عسكرلری اوتوزيك راده سنه بالغ اولدی . (ری) قربنده قارشولاشدیلر . (تنش) ك عسكری مغلوب اولدی . كنديسى ثبات کوستردی ايسه ده ثولومه قارشو قویهمدی . (تاريخ ابن اثیر) ج ۱۰ ص ۱۰۱ [مترجم] [۲] (برکیارق) عموجه سی (تنش) ی مغلوب ايتدك نصره والده سی (زبيده) خانونی (اصفهان) دن آلدیرتمی ایچون آدم کوندرمك اوزره ايكن (مؤيد الملك) (زبيده) نك كلامسنى آرزو ايتمكده بولمش و بو آرزوسنه بعض امراي دخی اشراك ايتدیرمش اولديغندن متفقاً (برکیارق) ه والده سنك كلامسنى سويلدیلر . (برکیارق) بولره قارشى سلطنتی « انجاق والده سنندن اوتری » آرزو ايتدیکنى سويلدی . (زبيده) (برکیارق) زرينه كلديكي زمان كييفته مطلم اولمش ایدی . پدرلرندن قالان جواهر سبيله قرنداشی (مؤيد الملك) ايله آره لری آچیق اولان (نظام الملك) ك ديكر اوغلی (فخر الملك) بونی فرصت عد ایدمك وزارتیه نائل اولق اوزره بزچوق مال فدا کارقلری ياپوب قرنداشك مقامنه کچمكه موفق اولدی . (تاريخ ابن اثیر) ج ۱۰ ، ص ۱۰۴ - ۱۰۵ [مترجم]

[۳] جارح (سجستان) لیلر طرفندن کوندولمش و (برکیارق) ی قولندن جرح ایلش ایدی . كنديسنك شریکی اولان ديكر ايکی (سجستان) لی ايله برابر دردمت اولنوب بوجناتيك کیملر طرفندن ترتیب اولنمش اولدينی ميدانه چيقمق اوزره بك چوق دوکيلمش واعترافده بولتمی ایچون اك نهايت فيل آياقلری آلتنه آتيلمق اوزره بولمش اولدقلری صبرده ايجلرندن بریسی اقشای اسرار ايتك ايتمش ايسه ده ديكرينك « ارقداشلر اناصل اولسه ثوله کجز . باری (سجستان) لیلری رسوا ايتيه لم ! » دیسی اوزرينه هر اوچی ثولومی اختيار ایلشرایدی . (ابن اثیر) ج ۱۰ ، ص ۱۰۴ [مترجم]

ووقتا که: جریحه سی طیب عیسی دمک یمن نفسیه التیام بولوب (روح الامین) رب العالمینک امریله [بسماء ارقیک عن کل داء یؤذیک - جناب حقک اسم شریفه اذا ورن هر خسته لقدن سنی اوقورم.] دعا سنی آکا اوقودی. واورده شیاطینک کینلرندن یحاق ایله آچدق لری جریحه ای اولدی. و بوفر حک مژده ذوقی (آل سلچوق) زبده سنک شراین و عرو قدده ماده حیات کبی حسن تأثیر ایلدی. و بو خبرک طاتیلغی (کلشکر) کبی اتباع و خدمتک دماغندن (سودا) یی ازاله ایتدی. و دیگر دولتخواهان (الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن - حمد؛ بزدن حزنی کیدرن جناب حقه مخصوصدر. سورة الملائكة) آوازی یی یکدیگری نک سمعنه ایریشدیر دیلر. (خراسان) یی (ملک آرسلان) ک الندن آلق و اومالکده دخی نافذ فرمان اولق ایچون او طرفه متوجه اولدی.

بی شمار لشکر و برچوق اتباعیه برابر عموجه سنک (ملک آرسلانک) تهور و شجاعتندن قورقور، و آنک قهرمانلغندن و مبارزه سندن دوشونمکه واریبورایدی.

تصادفا مقصده وصولدن اول مقصود حاصل اولدی. (مرو) ده طانغی و باغی بر کوله جک اوسرورلک بستانی سرویسی و او بیوکلک انجمنی سرورینی صباحدن آقشامه قدر لعل رنگلی اولان قدحی ایچمش و مدهوش و بیهوش اولمش ایکن بریاره آچه رق هلاک ایتدی. [۱]

(سلطان برکیارق) یی مبشر اقبال استقبال ایلدی. ووقتا که مقصدینه نائل و هیچ بر

[۱] (ارسلان ارغون) کوله لینه قارشو پک شدید طاوورانیر ایدی. برکون چاغیردینی کوله سی براز کجه یانته کیرمش اولدیغندن (ارسلان ارغون) کندیسنه داریشش و بوکوله نک بیان ایتدیکی معذرتی دیگله ممش و دوکمش اولقله یاننده کیمسه بولمیدیغندن بالاستفاده کوله (ارسلان ارغون) یی یحاق ایله گولدیرمش ایدی. (ابن الاثیر) کندیسنک (خراسان) ده تملکنی شو یولده حکایه اتمکده در:

برادری (ملکشاه) زماننده کندیسنک یدی بیک دینار مقدارنده (اقطاع) یی وار ایدی. و (ملکشاه) ک (بغداد) ده وفاتنده یاننده ایدی. یدی کوله ایله (بغداد) دن (همدان) ه کلدیکی زمان کندیسنه بعض کیمسه لر الحاق ایتدی. اورادن (نيسابور) ه کلدیسده بوایکنجی بلده کندیسنی اقطاع ایتدیکنندن (مرو) ه کچدی. بورانک شحنة - ضابطه مأموری - سی؛ برادری (ملکشاه) ک کوله لرندن (قودن) (ارسلان ارغون) ه تمایل ایدوب بلده یی تسلیم ایتسی اوزرینه (ارسلان) ایشی بو یودوب جمع ایتدیکی عسکر ایله (بلخ) (ترمذ) (نيسابور) و بتون (خراسان) یی اله کچیدی. و (سلطان برکیارق) و وزیر (مؤید الملک) ه مراسله لر کوندروب (نيسابور) دن ماعدا، بتون (خراسان) نک بیوک پدری (جعفری بک ابوسلیمان داود) ده اولدینی کبی کندیسنه ویرلسنی طلب ایلدی. برادری (عمود) و دیگر عموجه سی (تنش) ایله مشغول اولان (برکیارق) بو آراق سکوت

مشقت چکمه دن خزینه یه وزحمتسز مملکته مالک اولدی . برادری (سلطان سنجر) ی مسند خلافته اوپورتدی .

(برکیارق) (خراسان) ه متوجه اولدینی زمان برمدت اشغال و زرات ایله مشغول اولش اولوب بالاخره عزل ایدلش اولان (مؤیدالملک) ملکشاهاک بنده زاده سی سپهسالار (انر) ه کیدوب «سن سلطانک اوغلیغیشک و عسکرلرک سکا حرمی دیگرلره اولان حرمتلرندن ده آز دکدر . وعسکر قوماندانلغک حسب و نسب ایله علاقه سی یوقدر .» دیدی .

سپهسالار (انر) ه بوارشاد ملایم گوروندی وغرور وهوس سلطنت باشه یرلشدی . وعصیان عزیمله (ری) دارالملکنه توجه ایلدی . (ساوه) یه واصل اولدینی زمان

ایتدی . ایپلرولنه کبرد کدنصره اوچنچی عموجه سی اولان (بوری برس) [قورت دیمک اولان (بوری) ایله (برس) دن مرکدر] ی تشویق ایدوب برادری (ارسلان ارغون) ه سوق ایلدی . (خراسان) ده وقوع بولان محاربه ده (ارسلان ارغون) منهزماً (بلخ) ه عودت ایلدی . (بوری برس) یاننده کی عسکرله (هراة) ده اقامت ایلدی . (ارغون) برمدت صکره جمع ایتدیکی عسکر ایله (مرو) ی محاصره ایله عنوة آلدی . (بوری برس) (هراة) دن ینه برادری اوزرینه حرکت ایتدیه ده (برکیارق) ک کندینه ترفیق ایش ایش اولدینی امرادن (ملکشاهاک) ک امراخور (امیر آخور) ی ایله (ارسلان ارغون) آره سنده کی مودت قدیمه سائقه سیله بونک (ارسلان ارغون) طرفنه کچمی و (بوری برس) ک دیگر قوماندانی اولان (مسعود بن ناجر) ی اوغلیه برابر کندینی زیارته کلش ایکن بواصراخور قتل ایش بولنسیله ایکی مهم قوماندنن شروم قالمش اولان (بوری برس) مغلوب و منهزم اولدی . (۴۸۸) ده برادری کندینی طوتوب (ترمذ) ده حبس ایلدی و برسنه صکره بوغدیردی . (برکیارق) قزداشی (سنجر) ایله ده عموجه لری بو (ارسلان ارغون) اوزرینه عسکر کوندرمش و کندینه (امیر قاج) ی اتابک و (ابوالفتح علی بن الحسین الطغرانی) بی وزیر تعیین ایلش ایدی . (دامغان) واصل اولدقلری وقت (آرسلان ارغون) ک برکوله طرفندن قتل اولدینی خبری آلمرله (برکیارق) کندیلرینه التحاق ایدنجه یه قدر توقف ایلدیلر . و (۴۹۰) (جادی الاولی) سنک بشنده بلا حرب (نیسابور) وسائر (خراسان) بلده لرخی آلدیلر . و (بلخ) ه توجه ایتدیلر . (ارسلان ارغون) ک عسکری کندینسک یدی یاشنده کی اوغلی پادشاه اتخاذ ایش و (برکیارق) ک کلدیکنی دویدقلری وقت چوحنی (طخارستان) طاغیرنه کوتورمش و (برکیارق) دن استیما ایلش ایدیلر . (برکیارق) بونره امان بردیکندن عموجه زاده سی کوچوک پادشاه ایله برابر اونیش بیک عسکر (برکیارق) ه دخالت ایتدی . (برکیارق) (ارسلان ارغون) ک (ملکشاهاک) زماننده کی (اقطاع) نی بو کوچوک اوغلنه ویردی و کندینی (برکیارق) ک والده سی (زبیده) خاتون تحت تربیه سنه آلدی .

(تاریخ ابن اثیر) ج ۱۰ ، ص ۱۰۸-۱۰۹ [مترجم]

(باطنیلر) کندیسینی ییچاقلادیلر و هلاک ایتدیلر [۱]. و (مؤیدالملک) ک قوردینی تدبیر تقدیره موافق دوشمدی .

مصراع :

وفوق تدبیرنا لله تقدیر — بزم تدبیرمک فوقنده اللهک تقدیری واردر .
(مؤیدالملک) (عراق) و (خراسان) دن عودت ایتدی . و :

مصراع :

لا الناس اثم ولا الدنيا خراسان — ناس یالکز سز دئلسکز ... دنیاده یالکز
(خراسان) دن عبارت دکل
دیوب (کنجه) یه کیتدی .

(انز) ه سویلش و بر اثر کوره مامش اولدینی سوزلری (برکیارق) ک برادری (سلطان محمد) ده تکرار ایلدی . و آتی عصیانه تحریک ایتدی .
و (۴۹۲) شوالنده (کنجه) دن حرکت ایتدیلر . بونلر (قہستان) ه واصل اولمزدن اول بی دولتک — فلاکت — روزکاری (برکیارق) ک خیام سلطنتی بر برینه ووردی .
وامرادن (ایناج) و (بیغو [۲] آخرک) (سلطان برکیارق) ه قارشو خروج ایتدیلر .
وبو طاغیرک سبب وابتدای عصیانلری بوایدی که : تدبیر امور مملکت سر رشته سنی دست کفایتیه تودیع ایتش اولدینی «مجدالملک ابوالفضل قی» نک قتلته رضا ویرمسنی کندیسندن التماس ایتدیلر . «سلطان» بر جرمه ارتکابی و بر جرم ظهوری

مصراع :

نه گناهی ونه خونی ونه قیلی ونه قال — نه کنه ونه برقان ونه قیل ونه قال
اورته یرده یوق ایکن حقوقه رعایتیه بناءً او ذلتی ای قال — و او خطایی تصویب الیوب

[۱] شهادتی کونی اوروجلی بولان (انز) افطار ایده چکی صبرده (خوارزم) تورک لرندن وکندی عسکر لرندن اولان اوچ کیسه اوزرینه هجوم ایدوب بری یاغنده اولان مشعله یی یره دوشورمش دیکری مومی سوندرمش اوچنجیسی ده بو ظلمت ایچنده ییچاقله کندیسینی و جاندارینی — یاور — اولدیرمشدکه (انز) بو شهادتی اثناسنده (۳۷) یاشنده ایدی . کندیسینی هر هفته ده براقچ کون صائم اولور، و پک چوق نماز قیلار و صلحایی سور و خیره محبت ایدر ایدی . (سبب قتل ایضاح اولمبور)
(تاریخ ابن اثیر) ص ۱۱۶ ، ج ۱۰ [مترجم]

[۲] (بیغو) اولیوب (شیخ سلیمان) افندی ک چغتای لغتنده (طوغانه بکرز برنوع شکار قوشیدر) دییه ایضاح ایتدیکی [بیغو] اولسی محتلمدرکه تورک لرده بونامده پک چوق کیسه لر واردر . [مترجم]

کن سنداً لمن استند اليك - آرقه سنی سکا ویرنه سن ده آرقه اول « مقتضاسنجه آنک
حمایه سنده مبالغه گوستردی وجواز ویرمدی .

عاصی و طاعیلکی اله آلمش اولان امرا « مجدالملک قمی » نک چادرینی قوشا دیلر .
و « مجدالملک » « سلطان » ک حرمنه التجا ایلدی .

وعسکر سراپرده عالی حوالی سنده صف باغلا دیلر . و حرمت سلطنتک که ملکدارلق
شریعته و اجباتدن و آتی هتک جهانبانلق طریقته محرماتندرن - شرف و حیثیتی نظر
اعتباره آلیوب بو حرام اولان حرکتی مباح عدایتیلر و خزانه معموری یغما ایلدیلر .
و حرم محترمه کیدوب « سلطان » ک حضورنده « مجدالملک » ی پارچه پارچه ایلدیلر . [۱]
« برکیارق » بونلرک جرأت و جسارتلرندن حیرته دوچار اولوب چادرک آرالغندن طیشاری
چیقدی و « آخر بک » ک اوینه گیتدی . « آخر بک » رسم عبودیتی اجرا ایلدی .
« سلطان » کندیسینی تعظیم و تکریم ایتدی .

(والخضوع عند الحاجة رجولية - عند الحاجة کندی کوجولتمک ارلکدر)

بیت :

درشتی و تندی نیساید بکار بنرمی برآید زسوراخ مار
« زورلق و سرتلک ایشه یاراما ز ؛ یوموشاقلق ییلانی دلیکندن چیقاریر »

و گیدوب آتش خشمه صو دوکسنی و آنلری شرعاً و عقلاً فسیح اولان بو حرکتدن
آله قویمسنی التماس ایلدی . « آخر بک » مطاوعت گوستروب گیتدی و کندیسینی او عاصی
و باغیلر ایله برلکده اولدیغندن آنلرک یانه وارمه دن یاری یولدن « برکیارق » ه برآدم
گوندروب « بونلرک بنم نصیحتی تلقی بالقبول ایلمیورلر و الحالده هده ترک مخالفی محظوراتدن

[۱] (باطنیلر) ک اکابر امراء دولتی متعاقباً قتله موفق اولملری کندیسینه اسناد اولتمده ایدی .
(امیر برسق) دخی قتل اولنجه اوغللری (زنگی) و (آقپوری) و سائر ه بوقعه ده دخی (مجدالملک) ی
اتهام ایتدیلر . و پادشاهدن آیریلدیلر . (سلطان محمد) ک خروجندن طولای پادشاه (زنجان) ه
طوغری حرکت ایتش ایدی . بوفرصتدن بالاستفاده (امیر آخر) و (بلکا بک) و (طغایرک بن
الیزن) و سائر ه (برسق) اوغلرینه کندیلرله مجدداً حرکت ایتک اوزه خبر کوندردیلر .
و ثولدیرمک ایچون (مجدالملک) ی پادشاهدن ایستدیلر . و عسکری ده تماماً کندیلرینه چورمش
ایدیلر . پادشاه (ثولدیریلوب برقلعه ده حفظ و حیس اولتمسی) خصوصنده کندیلرندن عین آلدی .
و بونلک اوزرینه (مجدالملک) ی تسلیم ایتدی ایسه ده کوله لر (مجدالملک) امرايه تسلیم دن اول
قتل ایدیوریدیلر . (تاریخ ابن الاثیر) ج ۱۰ ، ص ۱۲۰ [مترجم]

عد ایدیورلر. موافق اولان «سلطان» ك آلتون ایله آیینمش برقاچ کوله ایله یالگروتنها اوله رق بوفاسقلرك قته لری آره سندن چیقوب گیتمه سیدر « دیدی .
مراد یاراغی دولتنك آغاچندن دوکولمش ونکبت روزگاری خاك مذلتی باشنه صاحچش اولان «سلطان برکیارق» امثالدن بشقه برچاره گورمیدی ودرحال لشکرگاهدن چیقوب «ری» ه متوجه اولدی .

طالب مملکت اولان «سلطان محمد» ومخالفته باعث اولان ودائما :

مصرع :

آن به که پیر نوبت خود باجوان دهد - اختیار کند ی نوبتی کنجه ویرملیدر

دیین « مؤیدالملک » « گنجه » دن گنجینه وخزانیه قوندیلر واضداد وحسادك مزاحمه ومعارضه سندن قورتیلمش ومزین ومعمور اولمش اولان مملکت کندی تحت حکملرینه گیردی. و «سلطان» تحت سلطنتده و «خواجه» دست - منصب - وزارتده استقرار ایلدی. برقاچ مدت صگره (برکیارق) صایسی حیزیقین ومركز ظن وتخمیندن خارج بر عسکر ایله برادری (سلطان محمد) ایله جنگه توجه ایلدی. مقاومتیه مقتدر اوله مدیغندن هزیمت یولنی طوتدی. و (مؤیدالملک) ك دامن قباسنه قضا الی ووردی ورنج ومشتت ورطه سنه گرفتار وقید بلایه دوچار ایلدی .

(حضرت سلطان) ه «اگر شاه جهان بی عفو ایدر ومنشور وزارت ی (عفوناعما سلف - ماضیده کیلری عفو ایلدك) طغراسیله اعطا واحسان ایدرسه خزینه یه یوز بیک دینار آلتون گوندریرم» دییه خبر گوندردی .

(برکیارق) ك کرمی بورجا والتماسه اجابتی اقتضا ایلدی . ومبلغ مذکوری تسلیم ایدنجه کندیسنه وزارت دیوتنی - دواة - نیابت قلمنی ویره جکنی تقریر و بیان ایلدی. طالع یار اولماق وشعبده باز اولان دهر مساعده و یاردم ایتماک یوزندن کندیسيله خزینه مأمورلری آره سنده نقدك تفاوت وجنسندن اختلاف حاصل اولدی. ووقتسز بر مسئله ظهور ایتدی .

(والبخل شوم والتسویف مذموم - بخل مشئوم وتأخیر مذمومدر) وایش دیگر برگونه قالدی (وفی التأخیر آفات ورب اکلة تمنع اکلات - ایشی گری براقده آفات واردر . بول بول یمک یمیه مانع اولان نیجه تک لقمه واردر .) دیگر برگونده

(سلطان) اوکله اوستی قیلوله ده ایگن بر (طشت دار- ماینجی) (سلطان) ی استراحت ایله مشغول ظن ایدیه ذک (والظن یخطئ ویصیب - حالبوکه ظن اصابت ده خطا ایدر) دیگر بریسنه «بوسلجوقیلر پک حمتسز بر قومدر و قطعاً غیرتلی یوقدر بوقدر کفران نعمت و بوقدر ثباتسزلق ایتمش و مدتله رجه تقدیر و تدبیرینک شئاً متی یوزندن (سلطان) ی

مصرع :

هر روز بمنزل و هر شب جائی - هر کون بر منزل و هر کیجه بر برده
براقش اولان بر آدمه تکراراً اعتماد ایدیور - وایکنجی دفعه اوله رق مملکتک حل
و عقیدنی آنک قبضه اختیارینه ترک ایدیور . و

مصرع :

من جرب الحرب حلت به الندامة - تجربه اولنشی تجربه ایدن ندامته دوجار اولور
سوزنی عقل قولاغنه آلیور . و (لایلدغ المؤمن من جحر مرتین - مؤمن صوقولدینی
- سیلان صوقوسی - دلیکدن ایکی دفعه صوقولماز) خبرینی کوزینک اوگنده طوتمیور .
(حدیث شریف) « دیدی .

(سلطان) باشند اشاغییه قدر بولافلری طویدی . ر (مؤیدالملک) ک ارتکاب
ایتمش اولدینی قباحتر تکراراً خاطرینه گلدی و غضب مشعله لری پارلادی . و در حال او
صیجاق زمانده (خرگاه) دن چیقوب (مؤیدالملک) ی چاغیردی و

بیت :

امروز بکش جو میتوان کشت کآتش چوبلند شد جهان سوخت
مکذار که زه کند کما ترا دشمن چوبتیر می توان دوخت [*]

بوکون مادامکه تولدیرمک ممکندر، تولدیر! ... زیرا آتش یوکسله جک اولورسه جهانی یاقار . دشمن
اوق ایله ووریلتی قابل اولدینی زمان صاقین یایه کیریش کرمنسه میدان براقه .
کندی ایله هلاک ایتدی [۱] و سائقه غضب ایله (طشت دار) ه (سلجوقیلرک حمتنی

[*] (کستان) ص ۶۰ (بومبای) طبی [مترجم]

[۱] (سلطان محمد) ی (برکیارق) علیه تشویق ایدوب (ری) ه مواصلترنده (برکیارق) ک
والده سو (زبیده خاتون) ی بوراده بولشار و (مؤیدالملک) کندیسک اعتمادی اولان ذاتلرک وقوع
بولان اخطارلرینه رغماً بوقادینی بوغدیزمش ایدی که برادرینی عصیاننه تشویقه انضمام ایدن بوجنای
ذاتاً قابل عفو اولسه کرک ۰۰۰ [مترجم]

ناصل گوریورسک ؟؟..) دیدی (ورب انسان قتله لسان — دیلی یوزندن ئولش نیجه انسانلر وارددر) .

(برکیارق) یکریمی بش سنه یاشامشدر . وزمان سلطتی اون ایکی سنه در . وزیرانی (فخرالملک حسن بن نظام الملک) و برادر (مؤیدالملک ابوبکر) و (عزالملک ابوالجلیل دهستانی) و (مجدالملک ابوالفضل قی) ایدیلر . امضاسی (اعتمادی علی الله وحده) ایدی [۱] .

[۱] (سلطان محمد) ایله (سنجر) (ملکشاه) ک ام ولدندن طوغمش ایدیلر . (ملکشاه) ئولدیکی وقت (محمد) باباسنک نزدنده یعنی (بغداد) ده ایدی (ترکان خاتون) ک اوغلی (محمود) ایله (اصفهان) ه عودتنده بودخی (بغداد) دن بونلر ایله حرکت ایتدی . (برکیارق) (اصفهان) ی تحت محاصره ایله دینی وقت (محمد) ختفا (برکیارق) ه التحاق ایدوب (برکیارق) ایله برابر اولان والده سنه قاووشدی . و (برکیارق) کندیسنه (کنجه) و مضافاتی اقطاع ایتدی . و (امیر قتلغ تکین) ی آنا بک تعیین ایدی . (محمد) کسب قوت ایدنجه بو آنا بکی ئولدیردی . و (کنجه) دخی داخل اولق اوزره بتون (اران) قطعله سنی اله کچیردی وشجاعت و شهامتله طایمغه باشلادی .

(مؤیدالملک عبیدالله بن نظام الملک) عصیان ایتدیرمش اولدینی (امیر انز) ک قتل ایدلسی اوزرینه (محمد) ی تشویق و قیامه تحریک ایتمش و بورالده مشارالیهک برادر (برکیارق) ک خطبه سنی قطع ایتدیروب (محمد) نامنه خطبه اوقوتدیرمغه موفق اولمش ایدی .

(مجدالملک) ک قتلندن طولای (برکیارق) اردوسنده کی عسکرک برچوخی (محمد) طرفنه کلکه باشلادیلر . و (برکیارق) عسکری کندیسندن مفارقت ایتدیکی وقت (ری) ه طوغری کادی . و اورادن (اصفهان) ه ورود ایتدی ایسه ده کندیسنه (اصفهان) قبولری آچیلدیقتن (خورستان) ه چکادی .

و آرتق (محمد) ک طرفی آغیر کلکه باشلادیقتن (بغداد) ده آنک نامنه خطبه اوقتیورایدی . ایرتسی سنه (برکیارق) (خورستان) دن (واسط) ه کلش و (حله) امیری (صدقه ابن مزید) کندیسنه التحاق ایتمش اولدیقتن درتیوز طقسان اوچ صفرینک اون بدیسنده (بغداد) ه کیرمش و کندیسنک بورایه دخولندن ایکی کون اولکی جمعه ده یته (برکیارق) نامنه خطبه اوقوتمش ایدی . (برکیارق) (الاعز ابوالمحسن عبدالجلیل بن علی بن محمد الدهستانی) ی « بغداد » ده بوسفر کندیسنه وزیر ایتمش ایدی .

(برکیارق) « رادن » (شهر زور) ه کیتدی و اوراده اوچ کون طرفنده کندیسنه برچوق ترکانلر التحاق ایلدی . و برنجی دفعه اوله رق عین سنه رجینک دردنده (همدان) جوارنده (اسیدروز — سفید رود — بیاض نهر) قربنده (برکیارق) ایله (محمد) آره سنده ایلك محاربه وقوع بولوب نتیجه ده مغلوبیت (برکیارق) طرفنده قالدی . و بالطبع (بغداد) ده یته (محمد) نامنه خطبه اعاده ایدلادی .

(۴۹۴) ده ایکنجی وقعه ظهور ایدوب (برکیارق) ک الی بیک راده سنده کی عسکرینه اون بش بیک عسکر ایله مدافعه ممکن اولدیقتن (محمد) مغلوب و (مؤیدالملک) اسیر ایدلادی . و (برکیارق) طرفندن بحق قتله دوچار اولدی . بوسنه نک ذی القعدة سنده (برکیارق) (بغداد) ه

السلطان غياث الدين [۱] ابوشجاع محمد بن ملكشاه ناظم امير المؤمنين [۲]

کشورستانلق منشورینک طغراسی مسلمانلق حوزہ سنک (دارا) سی شہریار ماضی
(سلطان محمد غازی)

کلدی وقوریان بایرامندہ خلیفہ (برکیارق) نزدینہ برمنبر کوندردی ونامنہ خطبہ اوقوتدی .
ذی الحجہ بکرمی یدی دہ (سلطان محمد) ایله برادری (سنجر) ک (بغداد) ہ کلکندہ اولدقلری
خبری واصل اولدی . (برکیارق) صوک درجہ دہ خستہ ایدی . آدملری شاشیردقلرندن کندینسی
برحیفہ قیوب (دجلہ) تک جانب عربینسہ کچیردیلر و (رملہ) یہ نازل اولدیلر . دفن ایدہ جکلری
محلی مذاکرہ ایتمکدہ لر ایکن (برکیارق) بردن برہ کندینسہ برایلیک حس ابتدکی سویلدی .
حرکتہ باشلادیلر . دجلہ تک مقابل ساحلندہ کوریمکہ باشلامش اولان (سلطان محمد) ک اردوسیلہ
(واسط) طرفتہ چکلکندہ بولتان (برکیارق) اردوسی آره سندہ قارشودن قارشییہ سووشمک و اوق
آتشمق وقوع بولیورایدی . (سلطان محمد) بلا حرب (بغداد) دہ کلدیکی وقت خلیفہ (المستظهر بالله) دن
ینہ (سلطان محمد) نامنہ خطبہ اوقونسی حقندہ کی امرک صدور ی تأخرایتدی . بوسنہ محرمنک اون بدینسہ
قدراقامتدنصکرہ خلیفہ تک مظہر احترامی اولان (محمد) (ہمدان) ہ و برادری (سنجر) دخی (خراسان) ہ
عودت ایتمکدہ لر ایکن (برکیارق) ک خلیفہ تک خزینہ خاصہ سنہ عائد (واسط) جوارندکی املاک
واراضینسہ تعرض ابتدکی خبری خلیفہ یہ واصل اولمش اولدینندن خلیفہ (سلطان محمد) ی بولدن
چویرتمش و (برکیارق) اوزرینہ کیتمک عزمنندہ بولندینندن (سلطان محمد) دن کندیسیلہ برابر
حرکت ایتمسی طلب ایلش و (سلطان محمد) تک باشنہ کیدوب (برکیارق) ایله محاربہ ایدہ یلہ جکینی
سویلیہ رک اوچنجی دفعہ آره لرنده برحاربہ وقوع بولمق اوزرہ (روذ راور) دہ در دریک رادہ سندہ
اولان قوتجہ متساوی ایکی اردو قارشولاشمش ایدی ایسہ ہ جلہ سی تورک اولدقلرندن وخصوصیلہ
تک شدتلی برصوغوق حکمفرما بولندینندن برنجی کونی هیچ مقاتلہ وقوع بولدی . ایکنجی کونی دخی
عین حال دوام ایدیوردی . اقشامہ طوغری ہراییکی طرف دن تکر تکر مبارزہ یہ چیقیلغہ باشلانیدی
ایسہ دہ یکدیگرلرینہ یاقینلاشدقلری زمان ایکی عسکر سلام ویرہ رک بربرینہ صاریلور ویکدیگرلرینی
در آغوش ایدیور ایدی . نہایت طرفین (برکیارق) سلطان - ایکی ویا داها زیادہ اقلیمہ مالک -
و (محمد) ملک - براقلیمہ مالک - اولمق وکندیسی نامنہ کونڈہ اوچ دفعہ داوول چالتمق - سلطانلر
نامنہ بش نوبت چالینور ایدی - اوزرہ مصالحہ یہ مجبور اولدیلر . ینہ بوسنہ طرفندہ دردنجی
محاربہ تک وقوعی کیکمیدی . فقط بوسفر (محمد) مغلوب اولوب (اصفہان) ہ دخالتہ مجبور اولدی .
و (برکیارق) بورای محاصرہ ایتمکدن فرارایلدی . (۴۹۶) دہ بشنجی برحاربہ داها وقوع بولدی .
و (۴۹۷) دہ (سلطان محمد) لہندہ پک مساعد ایکنجی بر مصالحہ عقد ابدلدی . وایرتسی سنہ
(برکیارق) وفات ایلدی . - (تاریخ ابن الاثیر) ج ۱۰ ، ص ۱۱۹ ، ۱۲۱ ، ۱۲۲ ، ۱۲۵ ، ۱۲۶ ، ۱۵۴ ، ۱۳۶ -
[مترجم]

[۱] (ابن الاثیر) خلیفہ طرفندن (غیاث الدین والدینا) دیبہ تلقیب اولمش اولدینسی سویلور .

[مترجم]

[۲] (قسم امیر المؤمنین) (کزیڈہ) عین نسخہ ، ص ۱۳۱

بیت :

سر ملوک جهان تاج بخش روی زمین که ختم کشت بر اوتا ابد جهانباری
 « ملوک جهانک باشی روی زمینک تاج باغشلا بجیسی که جهانبارلق الی الابد کند بسنده ختم اولمشدر »
 تأیید یزدانی ایله مؤید بر پادشاه ایدی . عدل کامل وانصاف شاملی وار ایدی . جاه
 و مرتبه سنک یوکسکلر گنندن قدم رفعتی آیک تپه سنه قویمش و دوران میدانده گردون
 گردان شهسوارندن سبقت کوبنی قامش ایدی . رؤف و رحیم بر شهنشاه ایدی و دینک عدل
 و فضیلتی منهاجی اوزره مستقیم و جهاندارلق ایله قابل تألیف اولیان ملاهی و مناهیدن
 اوزاق ایدی .
 ثبات عهد و صدق قول و حسن فعل ایله مذکور ، علم و دیندارلق و حلم پرهیزکارلق
 ایله مشهور ایدی

شعر :

کوه گفت از شرم حلدش عاشقم بر ماه دی زانکه ابروی همی بر سر کشد چادر مرا
 « آنک حلمندن اوتاندینی ایچون طاغ ؛ قیش آینه عاشقم : چونکه قیش بلوطی دائما بنم باشه
 چادر چکیور - کویا یوزینه پرده اولیورده حجابی منع ایدیور . - » دیدی .

(الذین یفسدون فی الارض ولا یصلحون — اول کیمسه لکه یر یوزنده افساد ایدر لر
 و صلاحه یناشمازلر . سورة الشعراء) اولان اعداء دینی منع و تذلیل و کفره ملاعینک و شریعت
 سید المرسلینک منکر لرینک که (الذین یکذبون بیوم الدین — اول کیمسه لکه یوم قیامت
 یالاندر دیر لر . سورة المطففین) قواعدینی رفع و ابطالده پک چوق جهد وجد گوستردی .
 ملاحظه فسخه و مخاذیل مرقه نک تملی یتقمق و مسلمانلق اساسنی وضع و احکام یزدانی
 مراسمنی احکام و تقویه ده چوق مشققلر چکدی و چوق چالیشدی و ظلم و عدوان چوق قورینه
 مجاور اولان و یاقلری هواده — بوشده — اولان ملحدلرک نهاد بی بنیادینی محو و نابود ایلدی .

شعر :

فماس بلاد الشرق والغرب کلها باقلامه والمرهفات الدوالق
 « شرق وغربک بتون بلده لرینی قلملریله و کسکین قنجلریله تدبیر و اداره ایلدی »
 واو (هم بالآخره هم کافرون — و آنلر ؛ یالکز آنلر آخرتی انکار ایدر لر ... سورة هود)
 بادیة خذلانی سر گشتگانی ایله (الذین یتخذون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین — مؤمنلری

زاقوب ده کافرلی دوست اتخاذایدن کیمسه لر... سورة النساء) اولان؛ کندیلرینه باغلی و کندیلرینه عهدلی و یمینلی بولان دوستلری (اسفل السافین) ه گوندردی .
(ومن یعش عن ذکر الرحمن تفضله شیطاناً فهو له قرین = رحمانک ذکرندن اعراض ایدوب کورلک گوسترن کیمسه لر کندیلرینه دایما قرین اولان برشیطان مسلط قیلارز . سورة الزخرف) .

دیوان اخبار محررلری و آثار نسخهلری ناسخلری بویه جه نقل ایشلاردرکه : (سلطان محمد) ایله برادری (برکیارق) آرمسند و مخالفت و محاصمت ظهور ایتدیکی و مجادله و محاربه وقوع بولدینی وقت ملاحده - باطنیلر - ایشی ایلرو گوتورمشلر و بوفته و بلا یوزندن بلاد اسلامیه قاریشمش و بونلرک «داعی» لری ممالک جهانی پریشان ایشی ایدی . [*]
و حیوانلر کبی اولان عوامی - که اعصارک خواصی اختیارینک ترازوسی کوزنده بر وزنی و کرام انامک محک اعتیارنده بر عیارلری یوقدر . و سکود کبی هر روز کارایله بر درلو حرکت ایدرلر . و کریم و کلیم اولان موسی «علیه السلام» ایله سیاه کلیملی فرعون لئیم و نبی خلیل «علیه السلام» ایله نمرود ذلیل و محمد امین «صلی الله علیه وسلم» ایله ابوجهل لعین و ولی علی «رضی الله عنه» ایله طاعی و باغی یزید آملریخی تفریقہ مقتدر دکلدرلر .

پیت :

کاورا دارند باور درخدا بی عامیان نوح را باور ندارند از بی پیغمبری
«عوام او کوزک اللهغه اینانیرلده نوح «علیه السلام» ک نبوتی تصدیق ایتزلر .»

او ایچی بوش هذیانلر و مزخرف ترهات ایله آلداتمش ایدیلر .

«اصفهان» ده «عبدالمکک عطاش» نامنده بر شخص و ارایدی که شیطان و سواس (الذی یوسوس فی صدورالناس - ناسک گوگلرینه و سوسه القا ایدن . سورة الناس) آتی کندیلرینه مطیع ایتمش و کفر و الحاده یول گوسترمش ایدی . و «اصفهان» ائمه سی

[*] (دیلمی) و بونلردن اولکی حکومتلر زماننده هر طرفده کی وقوعاتی مرکزہ اخبار ایله موظف مأمورلر و ارایدی . [سلجوق] لردن [آلب ارسلان] سریر حکومتہ کلدیکی زمان بو وظیفه یی وزیر [نظام الملک] ه اخطار ایتمش ایدیه ده [نظام الملک] ه هر طرفه له و علیهدارلر مزارا کیمیک دکلدر . بو مأموریتلری احداث ایده جت اولورسوق اغراس شخصیته سائقه سیله دوستلر دشمن و دشمنلر دوست گوسترلسنه امکان برافش اولورز . «دیمش ایدی که باطنیلر اک اون بواهمال یوزندن میدان آملشلر و بواهماله بیوک آدمردن ابتدا کندیتنی قربان ایتشلر ایدی . (زبدة الصرة) ص ۶۶، ۶۷ [مترجم]

واوزمانك سائر فضلاسی بوحال پریشانه مطلع اولدیغنی ا کلا نیجه قاجوب «ری» شهرینه
شیاطین رندلرینک مقتداسی و جنود ملاغینک پیشواسی آزعینلق بادیه سنه مالک و جهالت
هاویه سنده ساکن کاروان ضلالت قافله سالاری و وهم و خیال ره روانسک سر نقری
ملعون ابدی و مخدول سرمدی و عقبا بازارینک مفلسی و کارخانه دنیا بطلی «حسن صباح»
[جناب حق هر صباح .. نعتی آنک اوزرینه اولسون] یانه گیتدی. و کندی اوغلی «احمد
عطاش» ی «اصفهان» ده بر اقدی که پدیری (اصفهان) ده ایکن بو، کموش صوینه باطیرلمش
گوبره و بادانا ایدلمش آبدستخانه کبی «اغفر لابی انه کان من الضالین — پدیری مغفرت
ایت! چونکه اوضالته دوچار اولانلردن اولدی. سورة الشعراء «دیه ندا ایلور و شفاهاً
» انا بری منک انی اخاف الله رب العالمین — بن سندن بریم، بن رب العالمین اولان الله
تعالی دن قورقارم. سورة الحشر «دعواسی ایدیورایدی. و ظاهرده اندن تبری ایلورایدی.
» نحن نحکم بالظاهر — بز ظاهره حکم ایدرز «حکمنجه آکا هیچ بر زحمت ویرمدیلر.
بر مدت بدنام اولان پدیره مخالفتی حمایه سنده و طوائف اسلام ایله ظاهرأ موافقتی سایه سنده
وقت گچیردی.

بو اعتقاد فاسد آنک باطنده محمور و بوابطل سوزلرک صحتی کندیسنجه مقرر
اولدیغندن ارباب دولت و اصحاب مالک و سائرده دن اولان او عصرک بعض آدمیرنی
و بونلرک توابع و منسوبلرنی لطائف حیل ایله ورطه کفر و الحاد و وهده — چوقور —
ظلم و عناده آتدی.

ایلك حیلہ سی : بر حصن حصین و قلعه متین اولان و سوری یوکسک طاغ کبی ثابت
و راسخ و خندکی دریای عمان کبی اکل و بی پایان بولسان «دزکوه» قلعه سنک محافظ
و مجاورلرینه مملک صورتیله تقریبی اولدی.

و وقتا که : «شاه غازی ملک شاه سلجوقی» نک بنا کرده سی اولوب گذشتگان سلاطینک
«اصفهان» دن غیوبتاری ائساننده حرم قیزلرینی و ایناقلری — حرمه مخصوص قیز
خدمتچی — جاریه — و محترم و و شاقلری [۱] — پادشاه مخصوص اوغلان خدمتچیلری — برای

[۱] نماد از ووشاقان کردن فراز — کسی در قفای ملک جز ایاز [بوستان]. ایران لسان
و ادبیاتنه کیرمش بویه بر چوق کله لریمز وارددر [مترجم].

حفظ گوندر مکده اولدقلری اوقلعه یه گیدوب گلمگه باشلادی. وقلعه نك «دیلی» [۱] لرله محبتی قایناندی. آنلری الحاده دعوته ابتدار ایلدی. و اوغلانلر و قیزلر و طوللر و باکرلر اوبدکارک افکارینی انکار ایتدی. اتفاقله آنک دعوتی سمع قبوله آلدیلر.

« احمد عطاش »، (دلة المحتالة [۱]) نك قرنداشی اولان آوشقی، قلعه نك و بثون ایچنده کیلرک حاکمی اولدی و تقدم و ریاست زماهی اله آلدی. آنلری مسخر ایدوب قوت پیدا ایدنجه « اصفهان » قپوسنده « دشت کور » یقینده بر دعوتخانه بنا ایلدی. و هرکیجه شهردن وادی شقاوت سرگشتگانندن و بادیة ضلالت ایچنده یووارلانا نلردن بر جماعت بورایه گلیور و او مضلک مزخرفاتی و او مذلک - که طغیان و عصیان کوکی آنک ضمیمی زمیننده راسی و راسخ اولش و ظلم و عدوان فدانی آنک سینه سی عرصه سنده دال بوداق صالمش ایدی - هذیاناتی دیگیورلر ایدی.

« احمد » بونلر ایله بیعت عقدینی مبرم و محکم ایدیور، و کندیلرینی مؤمنلرک قتلنه و مؤمناتک هتک عرض و ناموسنه ترغیب و تحریص ایلور ایدی.

و آ ز بر مدت ظرفنده اوحق نا گداره خدای آزارک بازاری او قدر توسع ایتدی و او بی اعتبار کلنک - که لباسنده عیار غناد و چهره سنده غبار فساد بولنور ایدی. - بی عیار اولان قالی - قلب - اوله رواج بولدی که آنک بر اشارتیه تابعلری بر جوق مسلمانلری هلاک ایدیور و جان دارالامانه گوندریور ایدیلر.

آثار کیلری کیجیلری و خبرلر دگزلری یوزجکلری بویله نقل الیشلردر که : اوطاغینک قومندن آنادن طوغمه کور برعاصی و ارایدی کندینه « سیدمدینی » دیه شهرت ویرمش و

پیت :

صفت زشت نخیزد زنکو کردن نام مرد نبود زن اگر نام نهندن حیدر
« آدی کوزل طاققله کو توصفت انساندن قالمازه » حیدر « دینه ارکاک اسمی طاقسه لر قادین ارکاک اولماز »
اولد یغندن غفلت ایتمش ایدی.

[۱] (ابن الاثیر) پدری، بو (عبد الملك) ك، مذهبلرنده کی تقدمنه بناء جهلیله برابر باطنیلرک باشنه تاج کیدرمش و کندینی ایچون اموال و فیره جمع الیش اولدقلری بو [احمد] ك کیرمش اولدینی قلعه نك « اصفهان » قلعه سی اولدینی و محافظلغنده دخی اوصیره ده دیلی اولیوب (خوزستان) لی بریسی بولندیغنی ذکر ایدیور. ج ۱۰، ص ۱۳۱ [مترجم].

[۲] حيله کارلق و بیوک ایشلری چویره بیلمله مشهور بر عرب قادینیدر. یاپدینی ایشلره عائد افسانه لر جمع اولمشدر [مترجم].

واقشام اوستلری الینه بر عصا آلوب سوقاق باشلرنده طورییور ودعا ایدیور ایدی .
 کندیسنه یول گوسترنلر و کندیسینی یدوب اوینک قیوسنه گوتورنلری و اورادن گچوبده
 « من اعان مضطراً اغانه الله — بر کیمسه بر مضطره یاردیم ایدرسه الله تعالی ده آکا یاردیم
 ایدر » مقتضاسیجه اومختاجه یاردیمی واجباتدن عد ایدنلری و آکا اغانه بی (الله تعالی فی
 عون العبد مادام العبد فی عون اخیه المسلم — الله تعالی، قول مسلم قرنداشنه یاردیمده اولدیقه،
 قولنک یاردیمنده در) خبری موجبجه مندوباتدن صایانلری و بوظاهره عتماد ایدوب آنک
 باطننک خیانتدن غافل بولنان و

نیت :

اندرین ره صد هزار ابلیس آدم روی هست تا هر آدم روی را زنهار ز آدم نهمری
 « بویولده یوز بیک آدم یوزلی ابلیس واردر . صاقین هر آدم یوزلی آدمدن صایعه یه سک ! »
 اولدیغنی بیلمیان

تیسیم حین الائتواء نغورهم والله یعلم ماتکن صدورهم

« یوز یوزه کلدیکی زمان دیشلری صیرتیر . قابلرنده نه کیزلر کلرینی الله بیلیر »

کیمسه لردن اومنافق و ملعونی حسبه الله اوینه گتوران مؤمن صادقلردن هرگون برینی، دینسرلگی
 ساقه سیله، او (مدینی) اوینک دهلیزنده آجدرمش اولدیغی بر قویویه دوشوریور ایدی .
 بو ظلم براقاچ گونلر دوام ایتدی . بر صبا حلین فقیر و کیمسه سبز بر (سیده) بو فنا
 گیدیشلی ظالمک قپوسنده نان یاره دینلرکن جهنمک دهلیزندن ناله وزندان غم محبوسلرینک
 و الم یوکی آلتنه گیر مشلرک غریو و فریادلری اومخت زده ظالمک قولاغنه گیتدی و بو او
 خاقنک خسته و فلا کتزده اولدقلرینه و مرض طورطیسنی — دردیسنی — ایچمش بولندقلرینه
 ذاهب اولوب « ای درماند کانک فریادینه ایریشن ! . بو خانمانک خسته و فلا کتزده لرینه
 درد بی درماندن شفا احسان ایله ! . . » دییه دعا ایتدی .

اوفرعونک اوی خلقی « قوجه قاری حقیقت مسئلهیه مطلع اولمش ایسه » دییه شبههیه
 دوشدیلر . اودن قوشه قوشه برقادین چیقوب قوجه قاری بی اکمک و یرمک بهانه سیله او
 زندان بی پایانه آتمق ایستدی . قوجه قاری قرینه ایله دعوتک خیرلی برایش ایچون اولدیغنی
 آگلادی . و (الفرار فی وقته ظفر — وقتنده قاقچق برنوع ظفر در) ی او قودی .
 و سوقاق باشنه قوشوب « فلان اودن آصیلی بر آدم [ه] سسی و ناله و فریادلر ایشتدیکنی
 و خلاف عادت بعض حرکتلر گوردیگنی » بیوک بر اهمیتله خلقه سویلیدی .

پیشمه دی

[*] بو (آدم) کله سنک یرنده ، ترجمه ایتدیکدن فارسی متنده (مرد) اولیق لازم کلیرکن (مهرق)
 کله سی واردرکه، یا کلش اولدیغنده اصلاً شبهه یوقدر [مترجم] .